Saaremaa Teataja

Nr 11 IX aastakäik **November 2026** SAAREMAA VALLAVALITSUSE INFOLEHT **facebook.com/saaremaavald** **@saaremaavald**



Noored võtsid volikogus võimu

Loe lk 3



Täiskasvanuõppe parimad

Loe lk 7



Maakonna tublimad ettevõtjad

Loe lk 8–9

GREEN DESTINATIONS 2026 PLATINUM AWARD

Saare maakonna aasta isa Jaanis Sarapuu: „Näen enda ees oma jälgi – oma lapsi“

Kolme lapse isa ja ettevõtja Jaanis Sarapuu nimi on Saaremaal tuttav nii hariduse, kultuuri kui ka kogukonnaelu kaudu. Aastakümnete jooksul tehtud panus oma pere toetamisel ja kohaliku elu edendamisel tõi talle tänavu Saare maakonna aasta isa tunnustuse.



„Suurim väljakutse on lastele kasvatuse ja hariduse andmise kaudu luua neile arengutee. Tulemusest saad alati pika viitega teada,“ ütleb tunnustuse pälvinud Jaanis Sarapuu. FOTO: Maanus Masing Saarte Hääl

Mida tähendab teie jaoks aasta isa tiitli pälvimine ja milliseid tundeid see tunnustus tekitas?
Tiitel on tegelikult kõikide tublide isade tunnustus. Et mina olen aasta isa 2026, oli täielik üllatus. Esimesena küsisin, miks mina? Aga siis mõtisklesin selle üle ja mõistsin, et äkki on siis midagi hästi tehtud, et see kuidagi välja paistis ning sellisele austavale tiitlile minu kandidatuur esitati. Esimene tunne oli segadus, aga siis tuli ikkagi selline soe tänutunne. Suur tänu igal juhul nii esitajatele kui ka valimiskomisjonile!

Millised väärtused ja põhimõtted on teile isana kõige olulisemad ning mida soovite oma lastele edasi anda?
Olen väärtused kaasa saanud oma kodust ja toredast lapsepõlvest. Samas on mind kindlasti väga oluliselt mõjutanud ka minu abikaasa ja lapsed. Pean oluliseks ausust, arukust, huumorimeelt, viisakust, põhimõttekindlust, töökust, koduarmastust ning ka oma juurte tundmist.

Loodan, et oleme oma lastele ka suutnud luua turvalise kodu ja toreda lapsepõlve. Saarlaseks olemise tunne, kodutunne, sõbrad ja tuttavad ning teadmine, kes olid nende esivanemad – seda tuleks lastele edasi anda ja see võiks luua päris hea ja tugeva aluse, et elus keeruliste olukordadega toime tulla.

Milline on olnud teie kõige meeldejäävam või liigutavam hetk isana?
Esimesena meenub eelmise aasta isadepäev, kui lapsed kinkisid kaardi, kuhu kõik olid kirjutanud omaloomingulise luuletuse. Neid ridu lugedes sain ikka silmad veekalkvele. Väga südamlikud luuletused. Aitäh lastele!

Kuidas leiate tasakaalu töö, pere ja iseenda jaoks jääva aja vahel?
Kuna minu töö lubab veidi vabamat graafikut, ei ole sellega väga probleeme olnud. See on kuidagi ise aja jooksul kujunenud, et saan teha ettevõtjatööd, mis mulle meeldib ja rahuldust pakub, osaleda Kaitseliidu Saaremaa maleva tegevuses, mis mind väga innustab, natuke tuleb ette ka reisimist. Samas vastukaaluks sellele armastan loodusvaatlusi, kauneid kunste ja kultuuri laiemalt ning üritan ka oma pere kaasata nendesse tegevustesse. Teemegi asju päris tihti ühiselt ja siis ongi ju kõik hästi. Aeg iseendale saabub siis, kui saan õhtul voodisse minnes raamatut lugeda, vahel mõne üksindaolemise nädalalõpu suvekodus ja teinekord ka väljasõidu loodusesse linde või orhideesid vaatlema.

Milline on olnud teie suurim väljakutse isana ja mida see kogemus teile õpetas?
Suurim väljakutse on lastele kasvatuse ja hariduse andmise kaudu luua neile arengutee. Tulemusest saad alati pika viitega teada, et kas õnnestus või mitte ning tõsi on see, et siis on ka hilja midagi muuta. Kõik, mis on tehtud, on tehtud ja mis on tegemata jäänud, sellega tuleb leppida.

Tegelikult nüüd ka juba näen, et oleme siiski päris hästi toime tulnud ja loodan muidugi, et lapsed leiavad oma kaaslased, oma tee ja omad tegemised, mis neile rahuldust pakuvad ja elu elamisväärseks teevad.

Mida olete oma lastelt õppinud ja kuidas on isaks olemine teid inimesena muutnud?
Mida suuremaks lapsed saavad, seda huvitvamaks lähevad vestlused. Sealt tunned ära meie pere väärtused, nende enesearengu ja elupõhimõtted.

Samuti on lapsed meie elu palju rikkamaks teinud, toonud meie ellu oma sõbrad, kaaslased ja nende pered, näidanud meile oma maailma.

Olen just viimasel ajal mõelnud Tõnis Mägi laulule „Jäljed“, mis ütleb: „…ja sa läed/ja sa läed/ja sa läed/kuni lõpuks näed/su ees on enda jäljed“.

Ma taipasin alles hiljuti, et ma näengi enda ees oma jälgi… oma lapsi.

Millised ühised tegevused või peretraditsioonid on teie pere jaoks kõige tähenduslikumad?
Meie peretraditsioonid on väga eestlaslikud ja saarlaslikud: kindel laupäevaõhtune saun, ühised vabariigi aastapäeva tähistamised koos kiluvõileibade, piduliku aktuse ja presidendi vastuvõtu vaatamisega, ühine jõuluõhtu ja jaaniõhtu, kuhu kogu pere kindlasti koguneb, samuti hingedepäeval kõikide lähedaste kalumudel küünalde süütamine.

Millist nõu annaksite noortele isadele, kes alles alustavad oma teekonda lapsevanemana?
Ärge kartke vastutuse võtmist ja seda, et äkki ei tule toime. Kindlasti tulete, oskate ja suudate. Tegelikult nii nagu naise sees on see ürgne ema, kes instinktiivselt käitub õigesti, nii on see ürgne isa ka igas noores mehes. Kuulake rahulikult oma sisetunnet, mis juhatab õigele teele ja kui kahtlete, küsige kogemusi vanematelt, nad annavad kindlasti hea meelega teile oma tarkuseterad kaasa.

Ester Soe

Saare maakonna ettevõtjate tänuõhtul tunnustati parimaid

Saare maakonna ettevõtjate tänuõhtul tunnustati tänavu silmapaistvamaid ettevõtteid ja ettevõtjaid 13 kategoorias. Aasta ettevõtte tiitli pälvis Ouman Estonia OÜ.

Saare maakonna ettevõtjate tänuõhtu tõi 23. oktoobril Kuressaare kultuurikeskusesse kokku ettevõtjad, et tunnustada silmapaistvamaid kolmeteistkümnes kategoorias. Traditsiooniks kujunenud sündmust korraldavad alates 2019. aastast Saare arenduskeskus, Saaremaa, Muhu ja Ruhnu vald, Saaremaa ettevõtjate liit, Saarte Koostöökogu ja Visit Saaremaa.

Tänavu esitati konkursile üle 200 kandidaadi. Kuigi kolmeteistkümnes kategoorias tõsteti esile nominendid ja võitjad, väärivad tänu ja tunnustust kõik Saare maakonna ettevõtjad.



Saare maakonna aasta ettevõte 2026 võitja Ouman Estonia OÜ juhatuse liige Erik Keerberg ja tegevjuht Rando Kubits. FOTO: Alar Truu

Saare maakonna aasta ettevõtte tiitli pälvis enam kui veerandsada aastat Saaremaal tegutsenud Ouman Estonia OÜ, kus valmistatakse elektroonikat hoonete kütte-, ventilatsiooni- ja jahutussüsteemide juhtimiseks. Üle 130 inimesele tööd andev ettevõte on järjepidevalt tootmist arendanud ning viinud Saaremaal valminud toodangu Põhjamaade turgudele.

Tänavu oli aasta startija kategoorias valik sedavõrd tugev, et ühe võitja asemel otsustati tunnustada kaht ettevõtet. Tiitlit jagasid kaks eriilmelist ettevõtmist: moodul- ja elementmaju valmistav Mooduliparadiis OÜ ning Muratsi sadamas restorani avanud Brewhouse OÜ.

Aasta turundusteo auhinna pälvis Saaremaa–Hiiumaa jäätee, mille eest tunnustati transpordiametit, Verston Eesti OÜ-d ja Hiiumaa turismiklastrit. Saarlaste ja hiidlaste jaoks praktiline ühendustee osutus kaugemalt tulijatele omaette vaatamisväärsuseks. Võimalus sõita autoga üle jäätunud mere tõi saartele külastajaid mitmest Euroopa riigist ning jõudis ka rahvusvahelisse meediasse.

Samas kategoorias anti välja ka eriauhind Nublule ja TIEF CITY 44-le laulu „Kesselaid“ eest.

Kõigi kategooriate nominentide ja võitjatega saab tutvuda leheküljel 8 ja 9 ning veebilehel minusaaremaa.ee, kust leiab ka lingi tänusündmuse otseülekande järelevaatamiseks.

Rainer Paenurk
Saare arenduskeskuse juhataja

Kuressaare ootab peresid võlumetsa ja karussellile

Saaremaa jätkab tänavu jõulukaunistustes kodust ja hubast meeleolu. Seame fookusesse looduslähedus, soo- ja atmosfääri, valguse ning isikupärased lahendused, mis ei eelda suuri kulutusi.

Linnaruumi kujundamisel tugineme viimaste aastate populaarsetele elementidele. Keskväljakule rajame taas jõulude võlumetsa, kus esinduskuuse kõrval loovad pühademeeleolu pisikesed kuused ja valgusketid. Võlumetsa ideed täiendavad parki ja haljasaladele paigutatud loomafiguurid ning traditsioonilised valgusketid postidel ja puudel.

Õhtuse inimtühjuse kesklinnas seljatame õdusa muusika ja lusti pakkuva laste karusselliga. Sätime üles pildiraami, kus saab jäädvustada ja sõpradele edastada lahkeimad jõulutervitused.

Valla maapiirkondades jääb meeleolu loomine suures osas teenuskeskuste juhtide suunata. Ühtse ideena kasutame jätkusuutlikke ja looduslikke materjale. Kaunistame esinduskuused ja lisame meisterdatud valged figuurid.

Selle aasta märksõnad ongi meisterdamine, metsavärskus ja visuaalne rahu; soe valgus ja veidi luksust kulla, hõbeda ja šampanjatooni elementidega.

Ootame uudistama!

Piret Miller
arhitekt

VALD ARVUDES

Saaremaa vald numbrites oktoober 2026

Oktoobris registreeriti Saaremaa vallas 17 lapse sünd ja 31 inimese surm (loomulik iive –14). Rändesaldo oli oktoobris positiivne, valda tuli elama 54 inimest ja vallast lahkus 48 inimest (rändesaldo +6).

Saaremaa valla elanike arv vähenes oktoobris 8 inimese võrra.

Elanike arv 1. jaanuaril oli 31 985 ja 1. novembril 31 462.

Ave Saat
rahvastikutoimingute peaspetsialist

Energiasäästlik sotsiaalmaja sai nurgakivi

Kuressaares Kopli tänaval lammutatud vana sotsiaalmaja asemele ehitatav kahekorruseline energiasäästlik hoone sai oktoobri lõpus nurgakivi.

Kuressaare Hoolekande juhataja Ene Vahteri sõnul ehitati Kopli 5 kinnistul olnud vana hoone enne 1959. aastat ja oli tugevalt amortiseerunud. „Maja ülalpidamine oli väga energiakulukas, kuna see ei hoidnud sooja," ütles Vahter. „Uus liginullenergiahoone on vajalik, et tagada väärikas, säästlik ja toetav elukeskkond abivajajatele.

Hoonesse on planeeritud eri tüüpi toad: ratastooliga ligipääsetavad ruumid, ühe-, ja kahening kolmekohalised toad. Uue hoone teisel korrusel on korteri tüüpi suuremad toad, kus saab eluaseme teenust pakkuda ka toimetulekuraskustes lastega peredele. Hetkel me olemasolevates sotsiaalmajades lastega peredele sellist teenust ei paku."



Hoolekande juhi Ene Vahteri sõnul sümboliseerib sotsiaalmaja nurgakivi hoolivust ja kogukonna valmisolekut üksteist märgata ning toetada. FOTO: Valmar Voolaid

Maja projekteerimisel on arvestatud liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste liikumisvõimalustega. Uus maja aitab leevendada survet eluruumiteenusele ja võimaldab pakkuda seda teenust valla pinnal.

„Sellest hoonest peab saama koht, kus inimestest hoolitakse, kus saab muredest rääkida ja koos lahendusi leida ning edusammude üle rõõmu tunda. Meie eesmärk on luua keskkond, kus iga inimene tunneb end väärtustatuna, hoituna ja osana kogukonnast," rääkis hoolekande juht. „Tänane nurgakivi sümboliseeribki just seda – meie ühiskonna tugevust ja valmisolekut märgata ning aidata. Nurgakivi asetamine ei ole lihtsalt üks ehitusetapp – see on hetk, mil unistused ja plaanid hakkavad saama reaalsuseks."

„Meie pikaaegne unistus uuest sotsiaalmajast täitub tänu Saaremaa vallavalitsusele ja partneritele, kes uskusid selle maja vajalikkusesse ja aitasid sellel projektil sündida. Uue maja ehitamine näitab, et vald toetab sotsiaalselt ja majanduslikult keerulises olukorras inimesi, panustab elanikkonna elukvaliteedi tõusu, väärtustab keskkonna säästlikkust," rääkis Vahter, tuues esile, et maja asub Kuressaares, seega on elanikele tagatud parem ligipääs vajalikele teenustele, töökohtadele, haridusasutustele, meditsiini- ja teistele teenustele. „Ehituse käigus luuakse juurde majutuskohti, mis aitab lahendada eluruumiteenuse kohtade nappust. Sotsiaalmajanduslikult keerulises olukorras inimestele on üürirurul keeruline lahendust leida ja see on hea võimalus parendada toetust vajavate inimeste elukvaliteeti."

Hoonesse luuakse kuni 27 majutuskohta ja esialgu kaks ametikohta perenaisele, kes saab elanikke iga päev toetada ja juhendada. Ehitusinsener Mehis Kallase sõnul läheb sotsiaalmaja ehitamine maksma ligi 2,35 miljonit eurot. Lepingu järgi on tööde lõpptähtaeg järgmise aasta septembris.

Projekteerimistingimuste andmine avatud menetlusena

Saaremaa vallavalitsus teatab, et 12. novembrist kuni 25. novembrini 2026. a (k.a) on avalikul väljapanekul:

- **Kuressaare linnas J. Smuuli tn 1** projekteerimistingimuste eelnõu. Taotluse kohaselt soovitakse laiendada kinnistul olevat kauplusehoonet. Planeerimisseaduse § 125 lõike 2 ja üldplaneeringu kohaselt on tegemist detailplaneeringu kohustusega alaga. Projekteerimistingimustega antakse võimalus detailplaneeringu kohustusega alal laiendada hoonet üle 33 % selle esialgsest mahust ilma detailplaneeringut koostamata planeerimisseaduse § 125 lõike 5 alusel.
- **Kuressaare linnas Pikk põik 7** projekteerimistingimuste eelnõu. Taotluse kohaselt soovitakse kinnistule püstitada laohoonet. Kuressaare linn on detailplaneeringu kohustusega ala. Projekteerimistingimustega antakse võimalus detailplaneeringu kohustusega alal samakasutusega hoonete piirkonnas püstitada uus laohoone ilma detailplaneeringut koostamata planeerimisseaduse § 125 lõike 5 alusel.
- **Kuressaare linnas Kalevi põik 2** projekteerimistingimuste eelnõu. Taotluse kohaselt soovitakse kinnistul olevat autoteenindushoonet laiendada. Kuressaare linn on detailplaneeringu kohustusega ala. Projekteerimistingimustega antakse võimalus detailplaneeringu kohustusega alal olemasolevat autoteenindushoonet laiendada ilma detailplaneeringut koostamata planeerimisseaduse § 125 lõike 5 alusel.
- **Kuressaare linnas Transvaali tn 1** projekteerimistingimuste eelnõu. Taotluse kohaselt soovitakse kinnistule püstitada elamu abihoone. Kuressaare linn on detailplaneeringu kohustusega ala. Projekteerimistingimustega antakse võimalus pereelamute alal püstitada uus abihoone ilma detailplaneeringut koostamata planeerimisseaduse § 125 lõike 5 alusel.
- **Kuressaare linnas Kitzbergi tn 5a** projekteerimistingimuste eelnõu. Taotluse kohaselt soovitakse laiendada kinnistul olevat elamu abihoonet. Kuressaare linn on detailplaneeringu kohustusega ala. Projekteerimistingimustega antakse võimalus pereelamute alal laiendada olemasolevat elamu abihoonet ilma detailplaneeringut koostamata planeerimisseaduse § 125 lõike 5 alusel.
- **Kuressaare linnas Merikotka tn 28** projekteerimistingimuste eelnõu. Taotluse kohaselt soovitakse kinnistule püstitada elamu. Kuressaare linn on detailplaneeringu kohustusega ala. Projekteerimistingimustega antakse võimalus pereelamute alal hoonestatud kinnistute vahel püstitada elamu ilma detailplaneeringut koostamata planeerimisseaduse § 125 lõike 5 alusel.
- **Salme alevikus Kuressaare mnt 28** projekteerimistingimuste eelnõu. Taotluse kohaselt soovitakse kinnistule püstitada üksikelamu.

Üldplaneeringu kohaselt on tegemist detailplaneeringu kohustusega alaga. Projekteerimistingimustega antakse võimalus detailplaneeringu kohustusega alal püstitada üksikelamu ilma detailplaneeringut koostamata planeerimisseaduse § 125 lõike 5 alusel.

Vastavalt planeerimisseaduse (PlanS) §125 lg 5 kohaselt võib kohalik omavalitsus lubada detailplaneeringu koostamise kohustuse korral detailplaneeringut koostamata püstitada või laiendada projekteerimistingimuste alusel olemasoleva hoonestuse vahele või selle vahetusse lähedusse jäävale hoonestatud või hoonestamata kinnisasjale hoone ja seda teenindavad ehitised, kui üldplaneeringus on määratud vastava ala üldised kasutus- ja ehitustingimused ning ehitise püstitamine või laiendamine ei ole vastuolus ka üldplaneeringus määratud muude tingimustega. Projekteerimistingimusi võib anda ka juhul, kui üldplaneeringus puuduvad piisavad ehitustingimused, kuid ehitis sobitub mahuliselt ja otstarbelt piirkonna väljakujunenud keskkonda, arvestades sealhulgas piirkonna hoonestuslaadi ning üldplaneeringus määratud kasutus- ja muid tingimusi. Seaduse muudatus jõustus 13.06.2026.

Ehitusseadustiku § 31 lõike 1 alusel viib Saaremaa vallavalitsus projekteerimistingimuste menetlused läbi avatud menetlustena.

Ettepanekute ja vastuväidete puudumise korral teeb Saaremaa vallavalitsus ettepaneku haldusmenetluse seaduse § 50 lõike 3 kohaselt asja arutamiseks ilma avalikku istungit läbi viimata. Eelnõudega on võimalik tutvuda Saaremaa vallavalitsuse kodulehel või kohapeal aadressil Kuressaare, Tallinna tn 10.

Avaliku väljapaneku ajal on huvitatud isikul ja isikul, kelle õigusi võib projekteerimistingimuste andmine puudutada, õigus esitada eelnõu kohta kirjalikke ettepanekuid ja põhjendatud vastuväiteid Saaremaa vallavalitsusele paberkandjal aadressil Tallinna 10, Kuressaare 93819 või e-posti aadressil **vald@saaremaavald.ee**.

Täpsem info:
Kuressaare linnas:
Piret Miller,
piret.miller@saaremaavald.ee,
+372 5388 0925
Salme alevikus:
Kadi Berens,
kadi.berens@saaremaavald.ee,
+372 505 1659

DETAILPLANEERINGUD

DETAILPLANEERINGUTE KEHTESTAMISTE TEATED

Saaremaa vallavalitsuse 6.10.2026 korraldusega nr 2-3/890 kehtestati **Pidula-Kuusiku külas Kuusikunõmme ja Nurme detailplaneering** (DP, ala hõlmab Kuusikunõmme (30101:004:0626) ja Nurme katastriüksuseid ning osa Kuusikunõmme (30101:004:0233) ja Pidula-Kuusiku tee katastriüksustest). DP eesmärk on ehitusõiguse määramine majutusotstarbeliste hoonete püstitamiseks. DP on kooskõlas Kihelkonna valla üldplaneeringuga. DP-ga kavandatakse majutusotstarbeliste hoonete püstitamist. Moodustatavale krundile on kavandatud 3 hoonestusala.

Saaremaa vallavolikogu 22.10.2026 otsusega nr 1-3/69 kehtestati Imara külas Rähni DP (ala hõlmab osa Rähni ja Pagila katastriüksustest ning Pagila rannatee katastriüksust). DP eesmärk on ehitusõiguse määramine elamu ning abihoone ehitamiseks ning ranna ehituskeeluvööndi vähendamise ettepaneku tegemine. DP-ga on lubatud elamu ja abihoone.

DP-de elluviimisega ei avaldata olulist mõju tegevuse ala ja selle lähiümbruse kultuuri- ning looduskeskkonnale, majanduslikele ja sotsiaalsetele aspektidele. DP-de materjalidega on võimalik tutvuda tööajal Saaremaa vallavalitsuses (Tallinna tn 10, Kuressaare, ruumis 308) ja digitaalselt **www.saaremaavald.ee/detailplaneeringud#kehtestatud**.

DETAILPLANEERINGU KEHTETUKS TUNNISTAMISE TEADE

Vastavalt PlanS § 140 lg 1 p-le 2 tunnistati omaniku soovil **Ravila tn 1b katastriüksuse osas kehtetuks Kuressaare linnas Ravila tn 1** DP (Saaremaa vallavolikogu 22.10.2026 otsus nr 1-3/70), kuna soovib ehitada elamu juurde abihoonet, kuid kehtiv DP (hoonestusala suurus ja kuju) ei võimalda seda teha ning katastriüksuse omanik soovib DP elluviimisest loobuda. Otsusega on võimalik tutvuda valla kodulehel **https://www.saaremaavald.ee/detailplaneeringud#kehtetud**.

DETAILPLANEERINGU ALGATAMATA JÄTMISE TEADE

Vastavalt PlanS § 128 lg 1 p-le 1 alusel jäeti algatamata Murika külas Tuhkana DP (Saaremaa vallavolikogu 22.10.2026 otsus nr 1-3/71), kuna DP algatamine on ilmselgelt vastuolus üldplaneeringuga ja ranna ehituskeeluvööndi vähendamine ühe elamu ja abihoone ehitamiseks on avaliku huviga ranna kaitse-eesmärkide saavutamisega vastuolus. Otsusega on võimalik tutvuda valla kodulehel **https://www.saaremaavald.ee/detailplaneeringud#kehtetud**.

DETAILPLANEERINGUTE AVALIKEL VÄLJAPANEKUTEL ESITATUD KIRJALIKUD ARVAMUSED

Koigi-Väljakülas Väljaküla lauda II DP avalikul väljapanekul esitati üks keskkonnaameti (KeA) ja üks kodanike arvamus (esitajaks Koigi-Väljaküla külavanema asetäitja ja Imavere küla külavanema asetäitja). DP-d on vastavalt KeA tähelepanekutele täiendatud. Kodanike arvamusele (mis sisaldas veevõtukoha käsitlemist, kaitsevallide rajamist, planeeringuala ulatust, lisauuringute tegemise vajaduse määramist, mõju põhjaveele, kumulatiivse mõju hindamist, müramodelleerimise ja vibratsiooni teemat, liikluskorraldust, üldplaneeringule vastavust jms häiringute käsitlemist) on vastatud ja arvamusega osaliselt arvestatud, kuid valdavas osas arvestamata jäetud. Avalikul arutelul esitati kohalviibijatele vallavalitsusele esitatud arvamusi ja vallapoolseid seisukohti nendele. Arvamuste ja valla vastusega on võimalik tutvuda valla kodulehel aadressil **https://gis.saaremaavald.ee/failid/DP/DP-25-017/**.

Kuressaare linnas Kuressaare mereäärse puhkeala DP avalikul väljapanekul esitas arvamuse DP alast välja jääva katastriüksuse omanik. Esitatud arvamusele (mis sisaldas DP alast välja jääva kanalisatsioonitrassi renoveerimise ettepanekut) on vastatud ja arvamusega ei ole arvestatud. Arvamuse ja valla vastusega on võimalik tutvuda valla kodulehel aadressil **https://gis.saaremaavald.ee/failid/DP/DP-25-039/**.

Läätsa ja Üüdibe külas Käära DP avalikul väljapanekul esitasid ühise arvamuse kohalikud elanikud. Esitatud arvamusele (mis sisaldas kumulatiivset liiklusmõju, liikluskorralduse ülevaatamist, asula märgi nihutamist, sademevee lahendusi) on vastatud ja arvamusega ei ole arvestatud, kuna osa ettepanekuid on planeeringus juba käsitletud ja teine osa ettepankutest ei ole DP ülesandeks lahendada. Avalikul arutelul esitati kohalviibijatele vallavalitsusele esitatud arvamus ja vallapoolne seisukoht. Arvamuse ja valla vastusega on võimalik tutvuda valla kodulehel aadressil **https://gis.saaremaavald.ee/failid/DP/DP-25-002/**.

VALLA-VOLIKOGU

22.10.2026. AASTA ISTUNG

Enne päevakorra kinnitamist:
Vallavanem Rainer Antsaar ja abivallavanem Laura Heinsaar vastasid volikogu liikmete Anti Kukkela ja Kristjan Moora küsimustele, mis puudutasid majutusteenuse lõpetamist Kihelkonna koolis, osavallakogude otsustuspädevuse kaotamist ning telekommunikatsiooniantennide paigaldamist Nooruse kooli katusele.

Anti Kukkela esitas arupärimised Saaremaa valla üldplaneeringus kavandatud tuulepargi arendusala, Kihelkonna, Lümanda, Mustjala ja Kärla kooli investeeringuteks eraldatud summade ja koolide võimaliku liitmise alternatiivide ning Nooruse kooli katusele telekommunikatsiooniantennide paigaldamise kohta.

Istungil volikogu

- Kiitis heaks Valimisliit Terve Saaremaa algatatud poliitilise avalduse teadmuslinnaku rajamiseks ja kõrghariduse tugevdamiseks Saaremaal.
- Kuulas ära EKRE fraktsiooni esitatud otsuse „Volituse andmine Saaremaa vallavalitsusele valla üldplaneeringu eskiislahenduses esitatud tuuleenergeetika lahendusvariantide keskkonnamõjude ning võimalike taastuvenergeetika alternatiivide ja tingimuste täiendavaks analüüsimiseks" eelnõu tutvustuse ja suunas selle kolmandale lugemisele.
- Kehtestas Saaremaa valla ametiasutuse Saaremaa vallavalitsuse struktuuri ja teenistuskohtade koosseisu, mis hakkab kehtima 01.01.2027. a.
- Muutis Saaremaa vallavolikogu määrusi seoses Saaremaa vallavalitsuse struktuuri muutmisega.
- Muutis Saaremaa vallavolikogu määrusi, et tagada õigusselgus ja õiguskindlus ning korrastada õiguslikku regulatsiooni.
- Kehtestas Imara külas Rähni detailplaneeringu.
- Tunnistas osaliselt kehtetuks Kuressaare linnas Ravila tn 1 detailplaneeringu Ravila tn 1b katastriüksuse osas.
- Jättis algatamata Murika külas Tuhkana detailplaneeringu.
- Kuulas ära vallavanem Rainer Antsaare vastuse Anti Kukkela arupärimisele Lümanda keskusehoone ja Lümanda põhikooli ruumide kohta.
- Kuulas EKRE algatatud Saaremaa valla jaoks olulise tähtsusega küsimuse ettekannet raadiosagedusliku elektromagnetkiirguse võimalike tervisemõjude kohta.

Margit Kaldre
volikogu sekretär

Kuressaare kesklinnas uuritakse teekonstruktsiooni kihte

Kuressaare kesklinnas tehakse teekonstruktsiooni uuring, mille eesmärk on saada ülevaade Tallinna tänava teekonstruktsiooni tegelikust seisukorrast ning koguda vajalikku teavet tulevaste rekonstrueerimistööde kavandamiseks.

Uuringud viib läbi AS Teede Tehnokeskus. Uuringutöödega tehti algust 01.10.2026 ning tööde lõpptähtaeg on 30.11.2026. Tööde käigus rajati Tallinna tänava lõigule Torni ja Raekoja tänava vahel kaks uuringupunkti, kus avati teekonstruktsioon, mõõdeti selle kihtide paksused ning võeti proovid laboratoorseteks katseteks. Samuti dokumenteeriti olemasolev olukord. Praeguseks on välitööd lõpetatud. Tööde ajal rakendati ajutist liikluskorraldust, et tagada tööde ohutu läbiviimine ning liiklejate turvalisus. Pärast välitööde lõppu taastati avatud uuringukohad ja korrastati tööalad.

Välitööde käigus võetud pinnase- ja teekonstruktsioonimaterjalide proovid saadeti laborisse täiendavateks uuringuteks. Laboratoorsete katsete käigus määratakse materjalide koostis ja omadused ning hinnatakse nende vastavust tee-ehituses kehtivatele nõuetele. Analüüsitakse konstruktsioonikihtides kasutatud materjalide terastikulist koostist ja muid tehnilisi näitajaid, mis aitavad hinnata teekonstruktsiooni kvaliteeti, vastupidavust ning tegelikku seisukorda.

Laboratoorsete uuringute ja välitööde tulemuste põhjal valmib eksperthinnang, mis annab ülevaate teekonstruktsiooni ehitusest, kasutatud materjalidest ja nende omadustest. Saadud andmed võimaldavad paremini hinnata olemasoleva taristu seisukorda ning kavandada edasisi tegevusi.

Uuringutel on oluline roll ka Kuressaare kesklinna tuleviku kujundamisel. Saaremaa vallavalitsusel on plaanis järgnevatel aastatel alustada kesklinna rekonstrueerimist ning uuringu tulemused annavad selleks vajalikku tehnilist sisendit. Mida põhjalikum ülevaade on olemasolevast olukorrast, seda paremini saab kavandada tulevasi projekteerimis- ja ehitustöid ning valida kesklinna jaoks sobivaid lahendusi.

Uuringu tulemuste põhjal saab tulevikus teha investeerimis- ja rekonstrueerimisotsuseid, mis kindlustaks Kuressaare kesklinna kvaliteetse ja kestliku taristu.

Karl Sirel
taristuinsener

Tule osale helkurkõnnil „Helkuriga sõbraks“!

26. novembril 2026 toimub Saare maakonna eri kohtades taas traditsiooniline ohutusüritus „Helkuriga sõbraks“ ehk helkurkõnd, mille eesmärk on tõsta kogukonna teadlikkust helkuri kandmise vajalikkusest ja pakkuda kõigile võimalust veeta aktiivne tunnike värskes õhus.

Saaremaa spordiliidu, Saaremaa spordikooli ning politsei- ja piirivalveameti eestvedamisel korraldatakse Kuressaare linnatänavatel põnev helkurseiklus, mille käigus toimuvad töötoad ja selles osalejad saavad kaasa tasuta helkuri.

Helkurüritusi on tulemas ka teistes maakonna piirkondades, mille info leiab **www.saaresport.ee** lehelt.

Kuressaare keskväljakul ja Muhu Liiva spordihalli ees algavad üritused kell 18.

Tule üksi, pere või sõpradega ja saa osa toredast ning õpetlikust seiklusest! Kaasa võta taskulambid, mis teevad seikluse veelgi põnevamaks.

Üritus on kõigile tasuta!

Rohkem infot ilmub peagi Saaremaa spordiliidu ja Saaremaa valla kodulehtedel ning sotsiaalmeedias.

Helkuritega varustavad üritust Saaremaa vald ja Saaremaa spordiliit.



Sellel aastal osales üritusel kokku üle 30 noore üle terve Eesti, peale Saaremaa veel Hiiumaalt, Haapsalust Pärnust, Tallinnast, Tartust ja ka Narvast. FOTO: erakogu

Noored võtsid vallavolikogus kaheks päevaks võimu üle

Oktoobri lõpus kaheks päevaks volikogus võimu üle võtnud noored tegid ettepanekuid, kuidas muuta Saaremaa elu paremaks.

26. ja 27. oktoobril toimus Kuressaares Saaremaa valla noortevolikogu korraldatud vallavolikogu simulatsioon, kus noored said proovida otsustajate rolli, arutada Saaremaa arenguküsimusi ning koostada eelnõusid. Ühtlasi arendati väitlus-, esinemis- ja koostööoskusi.

Pärast avatseremooniat algas tõsine tööpäev volikogu komisjonides, kus arutati Saaremaa probleeme ja koostati nende lahendamiseks eelnõusid, määrusi ja otsuseid. Komisjonides käisid noortele inspiratsiooni jagamas nii vallavolikogu liikmed kui ka volikogu komisjonide liikmed, kes andsid osalejatele nõu, mis nende koostatud eelnõudes on hästi ja kuidas neid koos seletuskirjaga veelgi tugevamaks vormistada.

Järgmisel päev kulmineerus raekoja saalis volikogu istungiga, mis algas volikogu esimehe Koit Voojärve poliittehnoloogiat puudutava loenguga. Seejärel esitasid kõik komisjonid oma eelnõud, pidasid kõnesid ja vastasid volikogu liikmete küsimustele. Tõsiste arutelude kõrval mahtus istungile ka huumorit. Näiteks tehti ettepanek soetada bussijaama ootesaali kuumaõhufritüür, et reisijad saaksid ooteaega täis kõhuga sisustada.

Kõigi nelja komisjoni eelnõud leidsid hääletustel volikogu liikmete heakskiidu. Pärast istungit tagastati võim Saaremaa vallavolikogule, toimus osalejate tänamine ja tehti ühispilt.

Vallavolikogu simulatsioonil koostatud eelnõud saadetakse edasi ka päris vallavolikogule ja vallavalitsusele arutamiseks, et noorte otsused oleks abiks vallaelu korraldamisel.

Tegemist oli Saaremaa valla noortevolikogu omaalgatusprojektiga, millesse panustasid lisaks liikmetele veel vabatahtlikest noortest koosnev tuumikgrupp. Noortealgatust toetas Erasmus+, Euroopa Solidaarsuskorpuse Agentuur, Eurodesk Eesti võrgustik Euroopa noortenädala 2026 tegevuse raames, Euroopa teabekeskus Saaremaal, Saaremaa vallavalitsus ja MTÜ Saaremaa Ralli.

Saaremaa vallavolikogu simulatsioon on inspireeritud Mudel-Eesti Sihtasutuse korraldatud Mudel-Euroopa parlamendist ja noorte riigikogust, kus noored jäljendavad Euroopa Parlamendi ja riigikogu tööd. See annab hea võimaluse nende seadusandlike institutsioonide toimimist lähemalt tundma õppida. Esimene vallavolikogu simulatsioon toimus 2024. aastal.

Janar Sepp
noortevolikogu liige

MIDA NOORED VÄLJA PAKKUSID?

Huviharidus paremini kättesaadavaks
Uuendada valla huviharidusregistrit Huvihunt, parandada ühistranspordi korraldust huvihariduses osalemiseks, kajastada huvihariduse ja huvitegevuse võimalusi, et anda terviklik ülevaade vallas pakutavatest võimalustest ning siduda senisest rohkem mitteformaalõpe kooliõppega sh õpilaste saavutuste kajastamine registris.

Suurem transporditoetus peredele
Uuendada huvihariduses osalemise transpordikulude hüvitamise korda ja suurendada toetusi, et kompenseerida kütusehindade tõusust tingitud lisakulusid.

Eakate vajadused kaardistada
Algatada eakate abivajaduse uuring, et saada parem ülevaade nende sotsiaalse toe ja teenuste vajadusest ning kujundada selle põhjal tulevasi lahendusi.

Kaasaegsem ja energiatõhusam bussijaam
Muuta Kuressaare bussijaama hoone energiatõhusamaks ja külastajasõbralikumaks. Selleks sooviti võtta kuni kahe miljoni euro suurune kohustus hoone rekonstrueerimiseks.

Eelnõudele esitati ka muudatusettepanekuid. Sotsiaal- ja tervishoiu komisjoni muudatusettepanek soovitas paigaldada uuringus osalenud abivajajate eakate majapidamistesse liumäed, mis oleksid suureks abiks vanemaealiste inimeste igapäevaelu toimetustes ja aitaksid samuti kiiremini liikuda ühest punktist teise.

Planeeringu- ja keskkonnakomisjoni eelnõule esitati muudatusettepanek, mille kohaselt sooviti hoopis võtta rahaline kohustus summas 169 eurot ja 99 senti, et soetada bussijaama kuumaõhufritüür, mida saaks kasutada ootesaalis toidu valmistamiseks, sest täis kõht tagab kõigile heaolu ja turvatunde.

Haridus- ja noorsootöökomisjonile laekus muudatusettepanek seoses huviharidusregistri finantseerimise laiendamisega, et pidada sammu uuendatud huviharidusregistriga. Muudatus nägi ette, et edaspidi rahastataks Saaremaa valla huviharidusregistrit igakuisest huvihariduse maksust 19.99 eurot ja huvipuuduse trahvist 49.99 eurot ning rangelt soovituslikest annetustest. Tasumine oleks sularahas.

Tegemist oli siiski huumori eesmärgil tehtud parandusettepanekutega, et see kõik ülemäära tõsiseks ei jääks ja lisaks väikest vürtsi volikogu istungile.

Neli lasteaeda said uuenenud mänguväljakud

Eelmisel aastal korrastas vald Aste, Kärla ja Orissaare lasteaia mänguväljakud ja tänavu on saanud uue ilme nelja lasteaia mängualad: uuendatud mänguväljakud ootavad lapsi Kaalis, Leisis, Lümandas ja Mustjalas.

Kaalis lisasime mänguväljakule rollimänguelemente ja atraktsioone, mis arendavad laste tasakaalu ning innustavad liikuma. Samuti paigaldasime mitme varasema atraktsiooni alla nõuetele vastavad turvaalused, et muuta mängimine ohutumaks.

Leisis täienes mänguväljak päästeteenistuse teemalise mängulinnakuga ja batuudiga, mis pakuvad lastele uusi võimalusi mängida ja tegutseda.

Lümandas lisandusid rollimänguelementidega vedrukiiged ning suurem ronimislinnak, mis pakub lastele põnevaid liikumisvõimalusi ja uusi väljakutseid.

Kõige põhjalikuma uuenduskuuri läbis Mustjala mänguväljak. Seal eemaldati suurem osa vanadest atraktsioonidest ning nende asemele paigaldati uued, looduse ja põllumajanduse teemalised mänguvahendid. Lapsed saavad nüüd ronida, kiikuda ja avastada uusi mänguvõimalusi.

Korrastatud mänguväljakud pakuvad lastele turvalisemat ja mitmekesisemat keskkonda, kus mängida, liikuda ning koos aega veeta. Mängimine ja aktiivne õues viibimine toetavad laste arengut, liikumisrõõmu ja suhtlemisoskust. Hooldatud ja eakohased mängualad loovad paremad tingimused nii iseseisvaks avastamiseks kui ka ühisteks mängudeks.

Kuigi suuremad korrastustööd on nüüdseks tehtud, jätkub töö ka järgmisel aastal. Uue aasta alguses on plaanis uuendada ka Mustjala ja Leisi mänguväljakute piirdeaiad, mille korrastamine jäi tänavu kahjuks tegemata.

Rõõmu teeb, et nelja lasteaia lapsed saavad nüüd nautida uuendatud mänguväljakuid, mis kutsuvad liikuma, avastama ja mängurõõmu jagama!

Indrek Kaesvelt
ehitusinsener

Pargi tänava allee puude halb seisund toob kaasa uuendustööd

Kuressaare lossipargi Pargi tänava äärse künnapuuallee eksperthinnang näitab, et ligi pool puudest on tugevalt kahjustunud või kuivamas ning allee terviklik uuendamine on lähiaastatel vältimatu.

Saaremaa valla hallata on kaks kaitsealust parki – Kärla pastoraadi park, mis on looduskaitsealune, ja Kuressaare lossipark, mis on nii looduskaitsealune kui ka muinsuskaitsealal paiknev väärtuslik ajalooline haljasala.

Kuressaare lossipargi peamisteks murekohtadeks võib hetkel pidada mitme alleelõigu halvenevat seisundit, puistu üldist vananemist ja hooldusvajadust, uuendamist ootavaid põõsaid ning pidevat korrastamist vajavaid piirdeid ja teid. Park on elav ja muutuv keskkond, mis ei saa kunagi lõplikult valmis ega täielikult korda, vaid see vajab järjepidevat hoolt. Selleks, et muudatuste mõju pargi ilmele ja kasutajatele oleks võimalikult sujuv ning vajalikud tööd jõukohased, tuleb probleeme lahendada vastavalt prioriteetsusele. Kui esikohale seada pargis liikujate ohutus, on esmajärjekorras vajalik tegeleda puudega, mis on halvimas seisundis.

Nii ohutuse tagamiseks kui ka ajaloolise alleeruumi säilimiseks on praegu prioriteet Pargi tänava poolne künnapuuallee. Kuna jalakahaiguste leviku tõttu on alleelõigu seisund muutunud murettekitavaks, tellis vald allee seisundihindamise ja taastamisettepaneku AB Artes Terrae OÜ-lt. Seisundihindamise käigus hinnati 65 puud, võttes arvesse nende elujõulisust ja kahjustusi. Vanematest puudest on alleel üksikud üle 150-aastased künnapuud ja harilikud jalakad ning üksikud 80–120-aastased harilikud vahtrad. Võimalikke algupäraseid alleepuid on hinnanguliselt säilinud umbes 17%.

Alleed on varem taastatud 1996. ja 2012. aastal ning allee terviklikkus on hetkel umbes 92%. Paraku on aga hinnangu järgi olemasolevatest puudest kuivanud, kuivamas või tugevasti kahjustunud 47%, sealhulgas on kuus puud murdumisohtlikud ning nõrgestatud on 34% alleepuudest. See tähendab, et ligikaudu pooled puudest on tugevasti kahjustunud ja kolmandik nõrgestatud.

Levinud praktika järgi tuleks allee taastada, kui see ei ole enam tajutav alleena (säilinud alla 25%). Praegu on allee säilinud küll 92% ulatuses ja visuaalselt tajutav tervikliku alleena, kuid arvestades haigustekitajate mõju ja lähiaastate perspektiivi ning Pargi tänava rohkearvulist kasutust, on eksperthinnanguga antud suunised raieteks ja terve alleelõigu rekonstrueerimiseks, säilitades üksikud elujõulisemad puud ning teostades taastamisistutuse läänepärnaga.

Alleelõigu puude seisundihinnang ja taastamisettepanek näevad ette, et ka juhul, kui alleed kohe tervikuna ei taastata, tuleb esimeses järjekorras minimaalselt teha sanitaarraie kõige halvemas seisundis olevatele puudele ja hooldada säilitatavad puud. Seetõttu püüame esmased projektikohased raie- ja hooldustööd teha veel selle aasta jooksul. Teavitame raie- ja hooldustöödest uuesti enne tööde algust. Paraku tuleb aga arvestada, et konkreetse alleelõigu terviklik taastamine on lähiaastatel siiski vältimatu.

Kui Pargi tänava allee taastamisprojekt on lõplikult valmis, avalikustame selle ka valla kodulehel.

Marii Prii-Pärn
maastikuarhitekt

TÖÖD JÄTKUVAD KA KÄRLA PASTORAADIPARGIS

Möödunud aastal valminud hoolduskava alusel on Kärla pastoraadipargis tänavu juba tehtud vajalikke raieid ja hooldustöid ning osavallakogus arutatud pargi edasisi arengusuundi. Hoolduskavas kavandatud tegevused jätkuvad ka järgmistel aastatel.

Mida tasub teada 2027. aasta maamaksust Saaremaal?

2027. aasta maamaksu arvestamisel Saaremaal suuri muudatusi ei tule. Maamaksumäärad jäävad samaks, kodualuse maa maksusoodustus säilib ning maamaksu aastane kasv on jätkuvalt piiratud maksimaalselt 10 protsendiga. Samuti ei mõjuta 2026. aastal tehtud korralise maa hindamise tulemused veel 2027. aasta maamaksu.

Kuigi maamaksu suurus sõltub maa väärtusest, kohaliku omavalitsuse kehtestatud maksumäärast ning seaduses sätestatud soodustustest ja piirangutest, jäävad 2027. aastal kehtima samad põhimõtted, mida rakendati ka 2026. aastal.

Maamaks on Eestis ainus varamaks, mida on maamaksuseaduse alusel kogutud alates 1993. aastast. Aastate jooksul on muutunud nii maa hindamise alused kui ka maamaksu suurust mõjutavad reeglid. Viimastel aastatel on suurimat mõju maamaksule avaldanud 2022. aastal tehtud korraline maa hindamine, mille tulemusena määrati kõigile katastriüksustele uued maa väärtused ehk maksustamishinnad. Maa hindamise tulemusel suurenes maa väärtus Eestis keskmiselt 8,3 korda.

Maamaksu kehtestab ja kogub riik, kuid kogu maamaksutulu laekub maa asukohajärgsele kohalikule omavalitsusele. Üldjuhul tasub maamaksu maa omanik, teatud juhtudel ka maa kasutaja.

2026. aasta maade korraline hindamine ei mõjuta veel 2027. aasta maamaksu

2026. aastal tehti Eestis uus korraline maa hindamine, mille käigus ajakohastati maa maksustamishinnad vastavalt maa väärtuse muutustele. Korralise hindamise eesmärk on tagada, et maamaksu arvestamise aluseks olevad maa väärtused peegeldaksid võimalikult täpselt maa tegelikku väärtust.

Maaomanikele on oluline teada, et 2026. aasta hindamise tulemused ei mõjuta veel 2027. aasta maamaksu. Kuigi maa väärtused ajakohastati 2026. aastal, rakenduvad uued hindamistulemused maamaksu arvutamisel alles alates 2028. aastast. Seetõttu arvutatakse 2027. aasta maamaks jätkuvalt varasemate hindamisandmete alusel.

Millest maamaks sõltub?

Maamaksu suurus kujuneb mitme teguri koosmõjul – maa maksustamishind, kohaliku omavalitsuse kehtestatud maksumäär, seaduses sätestatud maamaksu piirmäär, kodualuse maa maksusoodustus ja muud seadusest tulenevad maksuvabastused ja -soodustused.

Maamaksumäärad Saaremaal 2026. aastaga võrreldes ei muutu

Kohalikel omavalitsustel on õigus kehtestada maamaksumäärad seaduses etteantud vahemikes. Saaremaa vallavolikogu kehtestas maamaksumäärad 22. mail 2025. a määrusega nr 12 ning 2026. aastal neid ei muudetud. Määruse kohaselt kehtivad Saaremaa valla haldusterritooriumil järgmised maamaksumäärad (protsendina maa maksustamishinnast aastas):

- 0,5% – elamumaa sihtotstarbega maale ja maatulundusmaa õuemaa kõlvikule.
- 0,5% – muule maatulundusmaale (v.a õuemaa kõlvik).
- 1,0% – kõigile ülejäänud sihtotstarbega maadele (ärimaa, tootmismaa jne).

Valla eesmärk on olnud tagada, et maa väärtuste muutustest tulenev maamaksu suurenemine oleks maaomanike jaoks võimalikult õiglane ja ühtlane.

Maamaksu kasvule jääb pidur peale ka 2027. aastal.

Alates 2026. aastast said kohalikud omavalitsused õiguse otsustada maamaksu iga-aastase suurenemise piirmäära üle. Seadus lubab kehtestada aastaseks kasvupiiranguks vahemiku 10 kuni 100 protsenti. Saaremaa vallavolikogu otsustas kasutada maksimaalset leevendusmeedet ning kehtestas maamaksu aastaseks suurenemise piirmääraks 10 protsenti. Tegemist on väikseima kasvupiiranguga, mida seadus võimaldab. Praktikas tähendab see, et nende maaomanike, kelle makstav maamaks ei ole veel jõudnud maa tegelikust väärtusest tuleneva maamaksu summani, võib 2027. aastal suureneda võrreldes 2026. aastaga maksimaalselt 10 protsenti ühe katastriüksuse kohta.

Kodualuse maa maksusoodustus jääb samaks, mis 2026. aastal.

Saaremaa vald jätkab maksimaalse võimaliku kodualuse maa maksusoodustuse rakendamist ning kodualuse maa maamaksusoodustus on jätkuvalt kuni 1000 eurot.

Kodualuse maana käsitatakse elamumaa sihtotstarbega maad või maatulundusmaa õuemaa kõlvikut, kui sellel maal asuvas hoones elab maaomanik ning tema elukoht on rahvastikuregistri andmetel registreeritud sellel aadressil.

Selleks, et kodualuse maa maksusoodustus saaks 2027. aastal õiguspäraselt rakenduda, soovitame maaomanikel kontrollida oma rahvastikuregistrijärgseid elukohaandmeid. Maksusoodustuse arvestamisel lähtutakse maksustamisaasta algusele eelneva aasta andmetest ning seetõttu peavad elukohaandmed olema korrektsed hiljemalt 31. detsembri 2026. aasta seisuga.

Üle tasub kontrollida katastriüksuse andmeid

Maa- ja ruumiamet ajakohastab pidevalt maakatastri andmeid, sealhulgas maa väärtust, kõlvikute koosseisu ja pindala. Maaomanikul on võimalik oma kinnistu andmetega tutvuda Maa- ja ruumiameti maatoimingute infosüsteemis minu.kataster.ee.

Kui andmed tekitavad küsimusi või vajavad täpsustamist, tasub pöörduda Saaremaa valla maakorraldusspetsialistide poole, kes aitavad vajadusel leida tekkinud küsimustele vastused.

Pille Pukk
maakorraldusspetsialist

Kuressaare joogivee kaitseks tuleb vaadata ka põldude poole



Saagikoristuse järgne heljumi kanne pärast paduvihma haritavalt maalt maisipõldude vahel asuvasse kraavi. FOTO: Kairi Niit

Kuressaare linna joogiveega varustava Tõlli-Ansi veehaarde piirkonnast saab oma joogivee ligikaudu 14 000 elanikku ning suur hulk ettevõtteid ja asutusi. Joogivee kvaliteedi säilitamisel on seetõttu oluline roll kõigil tegevustel, mis toimuvad veehaarde toitealal. Kui viimastel aastatel on palju räägitud majapidamiste reovee kohtkäitlusest ja selle mõjust põhjaveele, siis sama oluline on tähelepanu pöörata ka põllumajandusele.

Ei maksa unustada, et väetiste, sõnniku ja silo ebaõige käitlemine võib samuti põhjustada liigsete toitainete jõudmist pinna- ja põhjavette ning põhjustada selle mikrobioloogilist reostust. Loodusel võib olla küll võime reoaineid looduslike protsesside käigus siduda või lagundada, kuid ekstreemsetes ilmastikuoludes ja suurte sademehulkade korral võib looduse isepuhastusvõimest jääda väheks. Ka põllumajanduses on võimalik rakendada meetmeid reostusohu vähendamiseks. Vedelsõnniku laotusperiood on novembri algusega lõppenud, tahkesõnniku kasutamine on veel lubatud, kuid sellesse peaks suhtuma sajusel perioodil ettevaatusega.

Suuremat tähelepanu tuleb sõnniku käitlemisele pöörata pinnaselt tuleneva reostuse eest kaitsmata ja nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkondades, kus paekihid lasuvad üsna maapinna lähedal. Eriti oluline on reostuskoormuse vähendamine Kuressaare linna põhjaveehaarde toitealal. Sellel alal asuvate põllumassiividega seotud veejuhtmete võrgustik hõlmab vähemal või rohkemal määral veehaardest põhja ja kirde poole jäävaid külasid (kohati kuni 8km kaugusele).

Toiteala piirkonnas võib maapinnale sattunud reostus jõuda joogiveeks kasutatavasse põhjaveekihti suhteliselt kiiresti. Suur sademete hulk olukorras, kus põllule laotatud sõnnikut pole veel jõutud maapinda viia või taimede poolt siduda, suurendab märkimisväärselt sademeveega edasi kantava mikrobioloogilise reostuse hulka. Õhukese pinnakatte tõttu kaitsmata ja nõrgalt kaitstud põhjaveega aladel mõjutavad lisaks pinnase ja karstinähtuste kaudu põhjavette jõudvale sademeveele põhjavee kvaliteeti tihtipeale ka pinnaveekogud – kraavid, ojad, jõed.

TÕLLI-ANSI VEEHAARDE TOITEALASSE JÄÄVAD KÜLAD:

- Ansi, Tõlli, Pärni, Kaarmise, Anijala, Suur-Randvere, Irase, Anepesa, Kaarma-Kungla, Aula-Vintri.

Põllumajandustootjale rakendub terve hulk kohustuslikuks täitmiseks meetmeid:

- Väetist tuleb kasutada vastavalt taimede vajadusele ja pidada väetamisarvestust.
- Jälgida tuleb väetamise keeluaegu ja kinni pidada väetisega põllule antavatest lämmastiku- ja fosforikoguste piirmäärast.
- Vedelsõnnikut ei tohi laotada 1. novembrist kuni 20. märtsini (paisklaotamise teel 20. septembrist kuni 20. märtsini), poolvedel-, tahe- ja sügavallapanusõnnikut ning muud orgaanilist väetist ei tohi laotada 1. detsembrist kuni 20. märtsini – sõnniku laotamine on keelatud ka sel juhul, kui maapind on külmunud, lumega kaetud, perioodiliselt üle ujutatud või veega küllastunud – just viimane kriteerium on viimastel aastatel valingvihmade tõttu suur probleem.
- Ilma kasvavate kultuurideta põllul tuleb sõnnik mulda viia võimalikult kiiresti, kuid mitte hiljem kui 24 tunni jooksul laotamise lõpetamisest arvates. Kasvavate kultuuridega kaetud haritavale maale tohib 1. novembrist kuni 30. novembrini laotada sõnnikut juhul, kui see viiakse mulda 24 tunni jooksul.
- Veekogude, kaevude ja muude veekaitseliste objektide läheduses kehtivatest piirangutest tuleb kinni pidada – maa-ameti geoportaalist leiab nimetatud objektid kitsenduste kaardilt ja põllumajanduse veekaitsepiirangute rakendusest.
- Põllumajandustootja peab tagama sõnniku-, silo- ja väetisehoidlate lekkekindluse ja vältima sõnniku, silomahla ja väetiste sattumist kraavidesse, veekogudesse või põhjavette.
- Põllul aunas on lubatud hoida vaid tahe- ja sügavallapanusõnnikut, kaitsmata põhjaveega aladel on aunas sõnniku hoidmine keelatud.

Põhjavee reostus võib kujuneda aeglaselt ja avalduda alles aastate pärast. Seetõttu on Kuressaare veehaarde toitealal kõige tõhusam lähtuda ettevaatuspõhimõttest: hoida põllumajandusrajatised korras ning väetada ainult ajal ja koguses, mille puhul taimed suudavad toitained omastada.

Meelis Albert
veekeskkonna peaspetsialist

SOOVITUSLIKUD ETTEVAATUSABINÕUD KURESSAARE PÕHJAVEEHAARDE TOITEALAL VEEKAITSE PAREMAKS TAGAMISEKS:

- Teha põllumaadel regulaarselt mulla- ja sõnnikuanalüüse tagamaks optimaalse väetuskoormuse ning koostada põllupõhine väetamisplaan, kasutades võimalusel vajaduspõhist täppisväetamist.
- Vältida väetamist enne tugevat vihma ja viia vedelsõnnik võimalikult kiiresti mulda, tugeva saju ajal toimuv vihmavee filtreerumine põhjavette võtab pinnasest kaasa ka bakterid ja toitained – paepealsetel põldudel oht väetusainete sattumiseks põhjavette läbi karstipugemite.
- Kasvatada vahekultuure, mis seovad mulda jäänud lämmastikku – hoida põllumaad maksimaalselt taimkatte all.
- Säilitada veekogude ja kuivenduskraavide ääres miinimumnõudega võrreldes laiemad taimkattega puhveralad (min 3m) – kraavikallaste ja muude looduslike maastikuelementide säilitamine pakub lisaks ka uusi elupaiku lindudele ja kasulikele putukatele.
- Lähtuda sellest, et ennekõike on eesmärk vähendada reostusainete sattumist kraavidesse, veekogudesse ja põhjavette – põllul toimetades lähtu ettevaatuspõhimõttest (nt. suuremad puhverribad, ilmastikust lähtuv väetustegevus, läbimõeldud maakasutusviis).

SAAME TUTTAVAKS

Kristiina Suvisild



Olen sündinud ja kasvanud Saaremaal ning kuigi kooliõpingud viisid mind vahepeal kodusaarelt eemale, olen südames alati teadnud, et ühel hetkel naasen. Saaremaa on minu jaoks kodu ning mul on väga hea meel, et saan anda oma panuse siinsele kogukonnale. Olen pea kümme aastat töötanud haridusmaastikul. Alustasin lasteaias õpetaja abina, sealt edasi kasvasin rühmaõpetajaks ning hiljem jätkasin juba kooliõpetajana. Oma viimasel ametikohal töötasin erivajaduste ja tuge vajavate laste ning noortega. Just seal nägin palju noori, kes olid kaotanud motivatsiooni või oma järje haridusteel ega osanud enam leida teed, kuidas edasi minna. See pani mind järjest enam mõtlema sellele, kuidas saaksin noori toetada ka väljaspool koolikeskkonda – mitte ainult õppetöös, vaid ka nende valikutes, eneseusu leidmisel ja oma tee jätkamisel.

Olen võtnud endale südameasjaks toetada Saare maakonna noori, eelkõige neid, kes vajavad julgustust ja tuge oma valikute tegemisel. Usun, et minu varasem töökogemus on andnud mulle oskuse märgata noort ka väljaspool kooli, mõista tema olukorda ning pakkuda tuge ja julgustust ilma hinnanguid andmata. Mõnikord ongi vaja lihtsalt kedagi, kes märkab, kuulab ja aitab uuesti väikese sammu edasi teha.

Oma tugevusteks pean head suhtlemisoskust, oskust inimesi mõista ja kuulata ning eelkõige oskust märgata ka neid, kes on jäänud märkamata.

Vabal ajal tegelen keraamikaga ja käin laulmas laulukooris, kuid pean lugu ka „niisama olemisest“ , sest usun, et meie kiires elutempos kipub jääma aina vähem aega lihtsalt olemiseks – selleks, et korraks peatuda ja kuulata, mis päriselt toimub meie ümber ja meie sees.

Mul on suur rõõm, et saan panustada Saaremaa valla arengusse ning olla osa meeskonnast, kes tegutseb selle nimel, et siin, meie kodusaarel, oleks hea ja turvaline elada ning kasvada.

Kristiina Suvisild töötab 5. oktoobrist noorte heaolu spetsialistina

Johannes Nelis



Olen pärit Kuressaare külje alt Sikassaarest, seega võib mind täitsa oma poisiks pidada. Õppisin Kuressaare vanalinna koolis ning hiljem Tallinna tööstushariduskeskuses tööstusinformaatikat. Enne vallavalitsusse tulekut töötasin neli aastat firmas Hansab, kus tegelesin videovalve, läbipääsu ja järjekorrasüsteemide ning muude tehniliste lahenduste tarkvara ja riistvara seadistamisega. Kui olete mõnes politsei- ja piirivalveameti esinduses või suuremas Eesti haiglas järjekorranumbri võtnud, siis on täitsa võimalik, et olete kasutanud süsteemi, mille ülesehitamisest olen olnud osa.

Mulle meeldib aru saada, kuidas asjad töötavad ning probleemide korral nende põhjusteni jõuda ja lahendused leida. Minu ülesanne on hoolitseda selle eest, et valla arvutid, võrgud ja muud IT-süsteemid töötaksid nii, nagu vaja. Uus amet pakubki mulle võimalust IT-süsteemide ja võrkude toimimist põhjalikumalt tundma õppida ning oma seniseid teadmisi rakendada Saaremaa valla heaks.

Seitse aastat Tallinnas elamist andis mulle ja mu abikaasale lõpuks üsna selgelt märku, et igatseme tagasi Saaremaale, kus elu on rahulikum ja oma inimesed lähemal. Kuna ka pere on siin, kolisime oktoobri alguses koju tagasi. Hea meel on jälle saarel olla ja oma oskustega kodukoha heaks midagi ära teha.

Vabal ajal pakuvad mulle huvi muidugi arvutid, aga ka jahindus. Enne Tallinna kolimist käisin tihti jahil kaasas ning nüüd on hea meel, et saan selle huviga jälle rohkem ja põhjalikumalt tegeleda. Saaremaa metsad sobivad selleks igatahes paremini kui Tallinna kivilinn.

Johannes Nelis alustas 15. oktoobril tööd IT süsteemiadministraatorina

Haridusvõrgu korrastamine on küsimus hariduse kvaliteedist

Haridusvõrgu korrastamise arutelud puudutavad ühel või teisel moel peaaegu iga Saaremaa peret. Alustasime kogukonnakohtumistega, kus arutame nii probleeme kui ka võimalikke lahendusi.

Haridusest ja haridusvõrgust rääkides seatakse alati esikohale lapsed ning eesmärk pakkuda neile võimalikult head haridust. See on eriti esile kerkinud pärast PISA uuringu tulemuste avaldamist, kus Saaremaa õpilased saavutasid Eesti ühed parimad tulemused ning Eesti tervikuna paistis positiivselt silma nii Euroopas kui ka maailmas. Selle üle on põhjust uhkust tunda ning meie ühine eesmärk on hoida ka tulevikus hariduse kõrget taset ja õpilaste häid tulemusi.

Eesti haridusvaldkonna arenguavades rõhutatakse, et kvaliteet tähendab häid õpitulemusi, võrdsust ja kaasatust, õppijate heaolu ja tõhusat ressursikasutust. Seetõttu ei ole päris täpne öelda, et hariduse kvaliteeti näitavad ainult eksamite või PISA tulemused.

Need on küll olulised näitajad, kuid terviklikult vaadates jaguneksid hariduse kvaliteedi mõõdikud kolme gruppi:

- tulemused (õpitulemused, lõpetamine, edasiõppimine);
- protsessid (õpetajate pädevus/kvalifikatsioon, tugiteenuste kättesaadavus, juhtimine);
- mõju (õppija areng, heaolu ja hilisem toimetulek).

Seega hinnates hariduse kvaliteeti tuleb vaadata, kuivõrd me suudame tänase hariduskorraldusega tagada õppijate mitmekülgse arengu, kui turvaline ja kaasaegset õpikäsitlust toetav on meie õpikeskkond, kui hästi me valmistame õppijat ette edasiseks õppeks ja eluks ning kui efektiivselt me kasutame olemasolevaid ressursse.

Üks oluline ressurss ehk raha tuleneb valla võimalustest haridussüsteemi rahastamisel. Täna tegutseme keskkonnas, kus kulud kasvavad aasta-aastalt, kuid tulud ei tule samas tempos järgi.

Hariduse rahastamiseks eraldab riik kohalikele omavalitsustele toetusfondi kaudu vahendeid õpetajate töötasudeks, juhtimiskuludeks, õppekirjanduse soetamiseks ning koolilõuna korraldamiseks. Toetuse suurus sõltub õpilaste arvust.

Oleme juba täna tunnistajaks laste arvu vähenemisele lasteaedades ning sündimusstatistika põhjal jõuab sama trend õige pea ka koolidesse. See tähendab, et õpilaste arvu vähenedes hakkab vähenema ka riigi poolt hariduse rahastamiseks eraldatav toetus.

Lisaks tuleb arvestada võimalusega, et tulevikus võivad muutuda ka riikliku rahastuse arvestamise põhimõtted.

See seab Saaremaa valla keerulise valiku ette. Kui jätkame olemasoleva haridusvõrguga ilma muudatusi tegemata, tuleb tegevuskulude katmiseks leida vallal märkimisväärselt lisavahendeid. Vananeva rahvastiku, kasvavate vajaduste ja üldise hinnatõusu tingimustes võib see osutuda vallale üle jõu käivaks. Alternatiivina tuleks vähendada haridusasutuste niigi piiratud eelarvevõimalusi.

Juba praegu seisavad meie koolid silmitsi olukorraga, kus vahendeid ei jätku piisaval määral õppereisideks, võistlustel osalemiseks, õppevahendite uuendamiseks, tuge vajavatele õpilastele parimate võimalike õpitingimuste loomiseks jne. Kõik need, kes on lähemalt kokku puutunud haridusasutuste eelarvega, teavad, et majanduskuludest suure osa võtavad elekter, küte ja vesi ning erinevad hoonega seotud hoolduslepingud. See osa, mida asutuse juht saab kasutada õppetöö läbiviimiseks, inventari soetamiseks, personali koolitamiseks, asutuse administreerimis- ja hügieenikuludeks, transpordi korraldamiseks jne on päris väike.

Näiteks maapiirkonna keskmiselt 100 õpilasega kooli puhul *ca* 40 000 eurot terveks kalendriaastaks. Aga suur osa meie lasteaedu ning ka mitmed koolid on tunduvalt väiksemad, mis tähendab rahalises mõttes veelgi kitsamaid olusid.

Selletõttu kohtumegi kogukondadega, et rääkida ausalt ja ilustamata, milline on meie seis, et arutada koos, kuidas me saame anda lastele sama head, maailmatasemel haridust meie vananevas ja arvult kahanevas ühiskonnas.

Kaire Kiil
haridus- ja noorsootööosakonna juhataja

Vald toetab huvihariduses ja huvitegevuses osalemise transpordikulude hüvitamist

20. novembrist kuni 5. detsembrini saab esitada huvihariduses ning huvitegevuses osalemise transpordikulude hüvitamise taotlusi eelneval kolmel kuul (september, oktoober, november) tehtud transpordikulutuste eest.

Taotlusi on võimalik esitada ööpäev läbi iseteeninduskeskkonnas (iseteenindus.saaremaavald.ee) ja pärast 5. detsembri kella 23.59 toetuse taotlusi enam esitada ei saa. Taotlejal tuleb kontrollida, et taotluse esitamise kohta on saabunud kinnitus taotleja e-posti aadressile.

Toetust saab taotleda Saaremaa vallas elavate 7–19-aastaste laste ja noorte eest ning toetuse määramisel peab lapse Saaremaa valla huvihariduse registris huviringi kinnitama nii lapsevanem kui ka ringijuhendaja. Lapsevanemal tuleb huviregistri lapsevanema vaatest „Minu huviringid“ lapse andmete juurest alla laadida ja taotluse juurde lisada osalemiskordade arvu tõend.

Peredele makstakse 0,1 €/km kohta, kuid mitte rohkem kui 40 € kuus, kui huvialaga tegelemise koht on elukohast kaugemal kui 5 km. Hüvitamisele kuuluvad isikliku sõiduvahendi ja/või ühistranspordi piletite kulud. Isikliku sõiduvahendi kulud hüvitatakse juhul, kui elukoha ja huvialaga tegelemise koha vahel puudub regulaarne või huviala korraldusega sobiv ühistranspordiliin. Nõutud ei ole kuludokumentide esitamine, kuid taotlusesse tuleb märkida arve numbrid ja summad. Mitme õppuri transpordikulude hüvitamiseks tuleb esitada ühistaotluse vorm.

Suveperioodil (juuni-august) maksti toetust 121 huvitegevuses osalevale lapsele kokku summas 9990 eurot.

Küsimuste korral ja lisainfo saamiseks pöörduda:
Anne Põder,
+372 5887 6450,
anne.poder@saaremaavald.ee.

Anne Põder,
hariduse ja noorsootöö peaspetsialist

Marii Maamägi



Saaremaalt saab ära minna, aga kui kauaks? Minul kulus 20 aastat, et ringiga koju tagasi jõuda. Nüüdseks olen juba neli aastat taas Saaremaal ja kodu on Vanakubja külas. Ju oli vaja vahepeal mandril kogemusi koguda, et oleks, millega tagasi tulla.

Suure osa neist kogemustest sain ettevõttes Väike Päike, seal olen saanud suunata nii laste kui ka õpetajate esimesi samme digimaailmas, toetades õpetajate digipädevusi, korraldades koolitusi ning aidates tuua robootikat ja digivahendeid õppetegevustesse. Selle teekonna jooksul omandasin ka magistrikraadi haridustehnoloogias. Hiljem lisandusid tehisaru ja mulle eriti südamelähedane teema, laste eneseregulatsioonioskuste toetamine: kuidas õppida oma tunnetega toime tulema, tähelepanu suunama ja enne tegutsemist hetkeks peatuma ja mõtlema. Viimane oskus kulub teadagi ära ka täiskasvanutele.

Töötan haridusasutuste haridustehnoloogina, see ametinimetus tähendab igapäevast koostööd lasteaedade ja koolidega: toetan õpetajaid, korraldan koolitusi ning aitan leida mõistlikke lahendusi digivahendite ja tehisaru kasutamiseks.

Lasteaedades mõtleme koos, kuidas tuua uue õppekava digipädevuste eesmärgid laste igapäevastesse tegevustesse. Koolidega hakkame tegelema muu hulgas õpetajate digipädevuste ja tehisaru kasutamise ühiste kokkulepetega. Head ideed ja toimivad lahendused võiksid Saaremaal liikuda sama ladusalt kui jutud.

Minu poole võib pöörduda ka siis, kui mõte on alles poolik või küsimus tundub liiga lihtne. Kõige sagedamini algabki millegi uue õppimine sõnadest: „Näita palun, kuidas see nüüd käiski?“

Marii Maamägi töötab alates 1. oktoobrist haridus- ja noorsootöö osakonna haridusasutuste haridustehnoloogina

Kaidi Saarkoppel



Huvi sotsiaalvaldkonna vastu sai alguse koroonaajal, kui töötasin hooldajana hooldekodus. Seal mõistsin, kui oluline on inimese jaoks märkamine, kuulamine ja tugi.

See kogemus ajendas mind vahetama eriala ning õppima Kuressaare ametikoolis lapsehoidjaks ja hooldajaks.

Õpingute kõrvalt töötas Kuressaare Hoolekandes koduhoolajana ning hiljem päevakeskuse teenuste koordinaatorina.

Haridusteed jätkasin Tartu Ülikooli Pärnu kolledži sotsiaaltöö ja rehabilitatsiooni korralduse erialal.

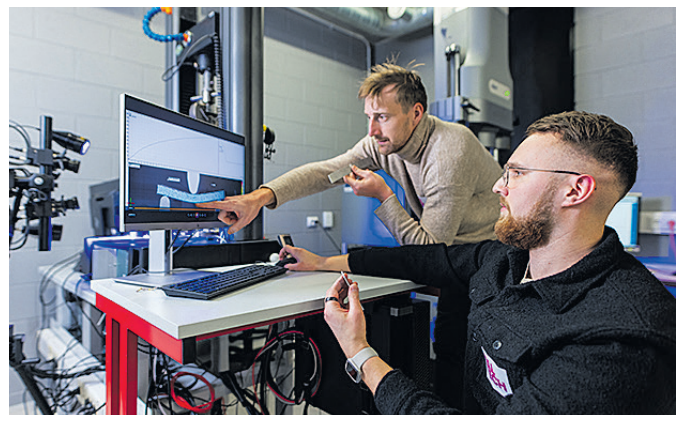
Projektijuhtimise õpingutest kasvas välja minu jaoks oluline algatus: mäluhäiretega eakate päevahoiu loomine Saaremaal. Mul on hea meel, et sellest ideest sai toimiv teenus, mis eakaid ja pakub nende meelle vajalikku hingetõmbeaega.

Alustasin hiljuti tööd Kaarma piirkonna sotsiaaltöötajana, tuues kaasa kogemused hooldaja, koduhoolduse ja päevakeskuse teenuste korraldajana. Pean oluliseks märgata iga inimese vajadusi ning pakkuda just talle sobivat tuge, toetada iseseisvust ja leida lahendusi ka keeruliste olukordades. Soovin olla piirkonna usaldusväärse koostööpartner ja toetaja.

Usun, et minu senised kogemused aitavad mul olla Kaarma piirkonna inimestele hea koostöö pakkuja ja toetaja. Teen oma tööd südamega, kuulan inimesi ning aitan leida lahendusi ka siis, kui olukord esialgu keeruline tundub.

Minu suurimad hobid on käsitöö ja looduses viibimine. Käsitöö pakub võimalust oma kätega midagi ilusat luua ning aitab mõtted töömuredest eemale viia. Loodus omakorda annab rahu, värsket energiat ja võimaluse korraks aeg maha võtta.

Kaidi Saarkoppel töötab alates 12. oktoobrist Kaarma piirkonna sotsiaaltöötaja asendajana.



Eesmärk ei ole koolitada ainult IT-spetsialiste, vaid inimesi, kes oskavad juhtida organisatsioonide digiarengut. FOTO: Taltech

Digilahenduste disain ja tehnoloogiad: uus võimalus õppida tulevikuoskusi Saaremaal

Saaremaa ettevõtted ja organisatsioonid on viimastel aastatel teinud olulisi samme digitaliseerimise suunas. Samas on aina selgemaks saanud, et edu ei sõltu ainult uute tehnoloogiate olemasolust, vaid ka inimestest, kes oskavad neid teadlikult rakendada. Just sellest vajadusest sündis Kuressaare kolledžis uus rakenduskõrgharidusõppekava „Digilahenduste disain ja tehnoloogiad“, mis plaanitakse avada 2027. aastal.

Uue õppekava keskmes on inimene, kes oskab mõista organisatsiooni vajadusi, analüüsida tööprotsesse, kasutada andmeid otsuste tegemisel ning kujundada tehnoloogilisi lahendusi, mis loovad päriselt väärtust. Tänapäeva ettevõtted vajavad järjest rohkem spetsialiste, kes ühendavad tehnoloogia, ärimaailma mõistmise ja muutuste juhtimise oskused.

Sageli arvatakse, et digivaldkonna õpingud tähendavad eelkõige programmeerimist. Tegelikult on digitaliseerimine palju laiem. Uuel õppekaval õpitakse mõistma infosüsteeme, andmete kasutamist, tehisintellekti võimalusi, kasutajakeskset disaini, protsesside arendamist ja digimuutuste juhtimist. Eesmärk ei ole koolitada pelgalt IT-spetsialiste, vaid inimesi, kes suudavad olla sillaks tehnoloogia ja organisatsiooni vajaduste vahel.

Meie jaoks on oluline, et õppekava sünniks koostöös tööandjatega. Arendusprotsessi jooksul kaasasime ettevõtteid, erialaliite, avaliku sektori esindajaid ja piirkondlikke partnereid. Tagasiside oli väga selge: Eesti vajab rohkem spetsialiste, kes oskavad märgata arenguvõimalusi, algatada muutusi ning juhtida digitaliseerimise ja digidisainiga seotud projekte.

Praktiline kogemus on õppekava lahutamatu osa. Õppijad hakkavad juba õpingute jooksul lahendama päris organisatsioonide ja ettevõtete väljakutseid ning läbivad mahuka praktika. Soovime, et lõpetajad oleksid tööandjatele väärtuslikud juba enne diplomi saamist.

Selleks kutsume ka Saaremaa ettevõtteid ja organisatsioone õppekava partneriteks. Praktikakohad, arenguprojektid ja probleemipüstitused, külalisloengud ja koostöö õppetöös annavad võimaluse panustada tulevaste spetsialistide kujundamisse ning samal ajal saada värske pilguga vaadet oma organisatsiooni arenguvõimalustele.

Õpe on kavandatud sessioonõppena Kuressaares, et õppimisvõimalus oleks kättesaadav nii värsketele koolilõpetajatele kui ka töötavatele inimestele, kes soovivad omandada uusi oskusi või teha karjääripööret.

Usume, et tuleviku digilahendused ei sünni ainult suurtes keskustes. Need sünnivad seal, kus on oskused, koostöötahe ja julgus uusi võimalusi kasutada. Soovime, et Saaremaa oleks üks neist paikadest.

Merit Kindsigo
Tallinna Tehnikaülikooli Kuressaare kolledži direktor

KOMMENTAAR

Abivallavanem Laura Heinsaar: Saaremaa jaoks on väga oluline, et noortel ja täiskasvanutel oleks võimalik omandada tänapäevast kõrgharidust kodusaarel. Digilahenduste disaini ja tehnoloogiate õppekava toetab piirkonna ettevõtete arengut ning aitab kasvatada spetsialiste, keda vajatakse nii avalikus kui ka erasektoris. Eriti väärtuslik on õppekava praktiline suunitlus ja koostöö ettevõtetega, mis aitab siduda õppimise reaalse tööeluga juba õpingute ajal.

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI KURESSAARE KOLLEDŽ PAKUB TÄIENDUSKOOLITUSI ETTEVÕTJATELE JA HUVILISTELE

Haridusportaalist leiab Tallinna Tehnikaülikooli Kuressaare kolledži täienduskoolitusi, mis aitavad arendada nii ettevõtluses kui ka tehnoloogiavaldkonnas vajalikke oskusi. Septembris ja oktoobris on toimunud juba neli koolitust: „Analüütika alused väikeettevõtetele“, „Programmeerimine tehisintellektiga ehk vibe coding“, „Pythoni algkursus“ ning „Küberturvalisuse alused“.

2026. aasta lõpuni on kavas veel kolm koolitust. Novembris toimub „Toitlustusjuhtimine tarkvara abil – menüüst arveteni“. Detsembris saavad huvilised osaleda CNC ja 3D-printimise praktilisel algkursusel ning projekteerimise praktilisel algkursusel (AutoCad). Enamikul koolitustel on võimalik osaleda veebi vahendusel, nii et õppimisega saab liituda ka kaugemalt. Registreerimise ja koolituste kohta tasub jälgida Tallinna tehnikaülikooli Kuressaare kolledži Facebooki lehte, kuhu lisatakse teavet eri koolituste kohta.

Marite Vaga
turundus- ja kommunikatsioonispetsialist

Koolinoorte kliimaõpe ühendab merepärandi ja Saaremaa ettevõtted

Saare maakonna 6.–7. klasside õpilastele mõeldud sügisprogramm seob Kuressaare linnuse kliimanäituse ja merekultuuri töötoa kohalike ettevõtete külastustega. Õppepäev aitab mõista, kuidas puudutavad kliimamuutused kodusaart ja selle tulevikku.

Saarte Energiaagentuuri ja Saaremaa Muuseumi korraldatud programm ühendab näituse „Käega katsutav kliima. Mis meist saab?“, töötoa „Merekultuur ja muutuv Läänemeri“ ning ühe ettevõtte või asutuse külastuse. Eesmärk on siduda kliimateadmised kodukoha, merepärandi ja praktiliste näidetega.

Saarte Energiaagentuuri Pathways2Resilience projektijuhi **Maris Jõgeva** sõnul tuleb kliimamuutustega arvestada juba praegu.

„Kliimamuutused on reaalsus, millega eelseisvatel aastatel silmitsi seisame. Peame õppima muutustega arvestama saarte maakasutuse, hoonete, taristu ja sadamate planeerimisel,“ ütles Jõgeva. „Eriti oluline on mõelda tulevikule koos lastega, sest kliimamuutused annavad endast tõenäoliselt üha rohkem märku just järeltuleva põlvkonna eluajal.“



Õpilastele jäi näituselt kõige enam meelde veetaseme tõusu illustreeriv kaart, mis aitas mõista võimalikke muutusi Kuressaares ja selle ümbruses. FOTO: erakogu

Näituselt koduse Läänemere juurde

Õppepäeva kogemuste kohta küsisime tagasisidet programmis osalenud Salme põhikooli õpilastelt ja huvijuhilt **Liis Kaalult**.

Õpilastele jäi näituselt kõige enam meelde veetaseme tõusu illustreeriv kaart, mis aitas mõista võimalikke muutusi Kuressaares ja selle ümbruses. Uusi teadmisi saadi kasvuhoonegaasidest, huvi pakkusid ka temperatuurirekordid ja mulla omadused. Noored hindasid võimalust pärast juhendatud osa iseseisvalt näitust uurida ja katseid proovida.

Saaremaa Muuseumi pedagoogi **Kersti Vana** sõnul on huvi näituse vastu olnud suur. „Kliimateemad vajavad arutamist ja selgitamist, et tekiks mõistmine ja märkamine kliimamuutuste kohta,“ ütles Vana. Aruteludes toovad õpilased välja ka enda tähelepanekuid, näiteks on märgatud järsku algavaid ja lõppevaid tugevaid hoovihmasid.

Muuseumi töötuba keskendub Läänemerele: käsitletakse merevee soojenemist, soolsuse muutumist, veetaseme tõusu ja võõrliikide levikut ning nende mõju kaladele ja kalandusele. Merepärandiga tutvumiseks uuritakse meremehesõlmi, tuletorne ja morsekoodi ning otsitakse linnuses peidetud morsekirja vastuseid.

Salme noortele jäid töötoast meelde morsekood ja lipusignaalid, robotlaevad ning lood karile sõitnud laevadest.

Ettevõtted avavad oma igapäevatööd

Programmis osalevad Kuressaare Soojus, Kuressaare Veevärk, Baltic Workboats, Kuressaare ametikool, Saaremaa prügila ja Tahula biogaasijaam. Iga kooligrupp külastab ühte neist, kus õpilastele tutvustatakse ettevõtte või asutuse tegevust.

Salme õpilased käisid tutvumas reoveepuhastusega. Puhastusprotsessi alguses oleva vee välimuse ja lõhna kõrval üllatas neid eelkõige see, kui puhtaks vesi lõpuks muutub. Huvi pakkus ka töödeldud reoveesete.

Liis Kaalu sõnul hoidis päeva vaheldusrikkus õpilaste huvi üleval. Kõige enam köitsid tegevused, milles sai ise kaasa teha.

„Õpetajana oli rõõm näha, et õpilased ei jäänud ainult kuulaja rolli, vaid said teadmisi omandada läbi tegutsemise ja kogemise,“ ütles Kaal. „Just sellised õppepäevad aitavad õpitut paremini mõtestada ja hiljem ka koolitunnis seostada.“

Kaalu hinnangul laiendavad väljasõidud silmaringi ning viivad noored keskkondadesse, kuhu nad muidu ei pruugi sattuda. Vahetu kogemus aitab koolis õpitut päriseluga siduda.

Programm toimub septembrist detsembrini ning osalemine ja bussitransport on õpilastele tasuta. Näitus jõudis Saaremaale keskkonnainvesteeringute keskuse ja Saaremaa vallavalitsuse toel. Koolinoorte osalemist võimaldavad kultuuriministeeriumi toetus ning Saarte Energiaagentuuri programm Pathways2Resilience.

Kliimanäitus on Kuressaare linnuses avatud kõigile huvilistele kuni 31. märtsini 2027.

Ingrid Piirsalu
Saarte Energiaagantuur

Liikuma kutsuv kool aitab paremini õppida

Kas laps õpib paremini, kui ta rohkem liigub? Üha rohkem uuringuid ja koolide kogemusi kinnitavad seda. Seetõttu otsivad ka Saaremaa koolid võimalusi, kuidas muuta liikumine loomulikuks osaks igast koolipäevast, mitte ainult kehalise kasvatuse tunnist.

Tänapäeva lapsed veedavad suure osa päevast istudes, mistõttu on koolidel oluline roll tervislike liikumisharjumuste kujundamisel. Liikuma kutsuva kooli programm aitab luua keskkonda, kus liikumine on loomulik osa igast koolipäevast ning toetab õpilaste heaolu, tervist ja õppimist. Eesmärk ei ole kasvatada kõigist lastest sportlasi, vaid pakkuda rohkem võimalusi liikuda nii tundides, vahetundides kui ka kooliteel.

Saare maakonnas tegutseb liikuma kutsuva kooli võrgustik, kuhu kuuluvad Kuressaare Nooruse kool, Salme põhikool, Leisi kool, Aste põhikool, Luce kool, vanalinna kool, Kuressaare Hariduse kool ning Saaremaa gümnaasium. Rõõmustava uudisena on peagi programmiga liitumas ka Valjala põhikool.

Võrgustiku eesmärk on jagada kogemusi, õppida üksteiselt ning leida uusi võimalusi liikumise toetamiseks koolikeskkonnas.



Liikuma kutsuva kooli sügisseminaril tõdeti, et liikumine ei piirdu kehalise kasvatuse tundidega, vaid peaks olema loomulik osa kogu koolipäevast.

Inspiratsiooni Viljandimaalt

Tänavu viis tee Saaremaa koolide esindajad Viljandimaale liikuma kutsuva kooli sügisseminarile. Osalejad olid Kuressaare Hariduse koolist, Aste põhikoolist, Nooruse koolist, vanalinna koolist, Valjala põhikoolist ning Saaremaa gümnaasiumist. Seminar tõi kokku õpetajad, koolijuhid ja liikumise eestvedajad kogu Eestist. Tutvuti liikumist toetavate lahendustega, külastati koole ning jagati praktilisi ideid, kuidas muuta koolipäev aktiivsemaks.

Seminar kinnitas taas, et liikumine ei kuulu vaid kehalise kasvatuse tundidesse. Ka väikesed muutused igapäevases koolielus aitavad toetada õpilaste tervist, heaolu ja õppimisrõõmu. Liikuma kutsuva kooli programm aitab koolidel leida just neile sobivaid lahendusi. Kui liikumine on loomulik osa koolikultuurist, sünnib keskkond, kus lastel on parem õppida, tegutseda ja kasvada.

Rita Reemann
haridusasutuste tervisedenduse spetsialist



Reomäe kloostris praktikal olnud Mirell Õiemets ja Krita Kilumets hindasid enim kogukonnatunnet, uusi tutvusi ja vabatahtlike panuse väärtust.

Kogukonnapraktika viib Saaremaa gümnaasiumi õpilased päriselu keskele

Kuidas toimib toidupank või mida tähendab vabatahtlikuna rallivõistlusel kaasa lüüa? Kuidas korraldada jõulupidu endises koolis? Nendele küsimustele saavad Saaremaa gümnaasiumi õpilased vastused kogukonnapraktika käigus, mis viib noored koolipingist otse kohaliku elu keskele.

Kogukonnapraktika on Saaremaa gümnaasiumi 10. klassi õpilaste kohustuslik kooliaeksam, mille sooritab igal aastal kogu lend. Praktikat saab teha kogu õppeaasta jooksul ning oma kogemust kaitstakse suulisel eksamil. Praktika annab noorele võimaluse proovida erinevaid rolle: aidata sündmust korraldada, suhelda osalejatega, teha ettevalmistustöid, hoolitseda loomade eest või toetada mõnd heategevuslikku algatust. Nii saavad õpilased paremini aru, milliseid ühiskondlikke probleeme vabaühendused lahendavad ja miks nende töö on kogukonna jaoks oluline.

Kogukonnapraktika käigus panustavad õpilased mõne nädala jooksul umbes 10–15 tundi enda valitud vabaühenduse või organisatsiooni tegevusse. Nad täidavad jõukohaseid ja praktilisi ülesandeid, saavad juhendajalt tagasisidet ning näevad lähemalt, kuidas sünnib kodanikualgatus ja toimib kohalik kogukond.

„Praktika käigus õppisin, kui oluline on meeskonnatöö, kui tuleb tegeleda mitmekümne inimesega korraga,“ ütles Keiri Kiil, kes tegi oma praktika Eesti Punase Risti Saaremaa Seltsi juures. „Kõige ägedam oli töötuba, kus sai ise kunstjäsemete peal sidumist õppida.“

Mirell Õiemets ja Krita Kilumets tegid oma praktika suvel Reomäe kloostris. Tagasisides tõstsid nad esile seda, et kogukonnapraktika õpetas neid rohkem väärtustama vabatahtlike panust meie ühiskonnas ning andis palju julgust suhtlemisel. Lisaks kohtumistele sõbralike inimestega kujunes lemmikelamuseks praktikal Kreeka kohvi proovimine, millest neil kunagi küllalt ei saanud.

Adeele Arikas, Oskar Sääsk, Kaspar Aus ja Ea Provenzano Runnel käisid aga abis oma endisel põhikoolil ning aitasid Kuressaare vanalinna koolis korraldada õpilaste jõulupidu. Õpilastel olid selged rollijaotused: Adeele oli nii ürituse põhivastutaja kui ka õhtujuht, Kaspar hoolitses mängude eest ja oli kaasõhtujuht, Ea vastutas bändi ja tehnika eest, Oskar tegeles *playlist*'iga ja võttis ka diskori rolli. Adeele võtab oma kogemuse kokku nii: „Teemat valides mõtlesime peamiselt sellele, mis meile ise huvi pakuks ja kuidas saaksime võimalikult palju noori inspireerida. Praktika käigus saime targemaks aja planeerimises ja suhtlemises. Kogemus suurema ürituse korraldusest andis aimu, kui keerukad ja ajamahukad sellised üritused tegelikult on ja kuidas tiimitöö võib päästa õhtu täielikust katastroofist.“

Samuti jagab ta nõuandeid neile, kes alles mõtlevad kogukonnapraktika peale: „Ajagraafik, millal mida teha, ja asjade tähtajad aitavad püsida graafikus ja teevad sinu elu lihtsamaks. Tööülesannete jaotus hoiab asjad korrektsed ja kellelgi ei lähe sassi, mida tegema peab või mis on juba tehtud. Naudi oma praktikaprotsessi ja vali teema, mis sind päriselt huvitab.“

Õpilaste praktikakohad on olnud väga erinevad. Spordihuvilised on kaasa löönud näiteks Saaremaa duatlonil, Saaremaa kolme päeva jooksul, Kuressaare linnajooksul, Saaremaa Rallyl, FC Kuressaare tegevustes ja „Pühapäev spordiga“ ettevõtmistel. Muusika- ja kultuurihuvilised on saanud kogemusi Solistica või Saaremaa noortebändide festivali juures, samuti panustatakse aega ja oskusi oma kooli erinevatel sündmustel, nagu näiteks haridusuuenduskonverents.

Praktikakogemusi pakuvad ka Saaremaa toidupank, Kuressaare noortekeskus, Saaremaa spordiliit, loomade varjupaigad ja turvakodud, SA Hoolekandeteenused, SA Hea Hoog, Puuetega Inimeste Koda, Punane Rist, Mihkli talumuuseum, Aavikute majamuuseum ning mitmed teised organisatsioonid. Samuti on õpilased saanud panustada jõululaatade ja toidukogumispäevade korraldamisse.

Kui mõni Saaremaa MTÜ või kogukonnaorganisatsioon soovib õpilastele praktikakohti pakkuda, võtke julgelt ühendust Saaremaa gümnaasiumi kogukonnajuhiga. Iga praktiline ülesanne, millega noor saab panustada ja õppida, võib olla väärtuslik samm nii tema enda kui ka terve kogukonna jaoks.

Merje Tammai
Saaremaa gümnaasiumi kogukonnajuht

Õppimine toob ahaa-hetki ja avardab maailma



Aasta õppija 2026 Keidy Jõgi

Keidy on inspireeriv näide sellest, kuidas julgus õppida ja end proovile panna võib avada täiesti uusi võimalusi. Senise ettevõtluse, turismi- ja iluteenuste valdkonna kõrvalt asus ta õppima õendust Tallinna tervishoiu kõrgkoolis. Edukad õppetulemused ja praktikakogemused on andnud talle kindlust kaaluda tulevikus õpingute jätkamist arstiteaduse erialal.

Õpingute kõrval tegutseb ta aktiivse ettevõtja, kogukonna eestvedaja ja kohaliku elu kujundajana. Ta kuulub Muhu vallavolikogusse, juhib volikogu kultuurikomisjoni ning panustab mitmetesse kogukondlikesse algatustesse. Keidy uudishimu ja valmisolek võtta vastu uusi väljakutseid on inspireeriv eeskuju kõigile täiskasvanud õppijatele ning väärib tunnustamist aasta õppija tiitliga.

„Ütlen täiesti ausalt, et esimene samm on kõige raskem. Eriti seetõttu, et pere, lähedaste ja töö kõrvalt tundub see hullumeelne idee. Kui see esimene samm on tehtud, siis tegelikult läheb juba palju lihtsamaks," räägib Keidy. „Kui eriala tõesti paelub väga, siis ei ole ükski asi ületamatu. Algus oli raske, aga kui sain asjad hästi planeeritud, siis nüüd jõuan nii õppida, kahe koha peal tööl käia kui ka pere ja lähedastega koos olla."

„Siiani ei ole mul veel olnud hetki, kus tahaks õpinguid pooleli jätta, sest kui eriala huvitab, siis see paneb mul silmad särama nagu aastavahetuse ilutulestik!"



Aasta õppija 2026 (seeniorõppija) Tiiu Kallas

Tiiu on suurepärane näide sellest, et õppimine ei lõpe kunagi. 82-aastane Tiiu on olnud Saaremaa väärikate ülikooli pühendunud õppija selle loomisest alates 2011. aastal. Endise õpetajana on ta pidanud teadmiste täiendamist alati loomulikuks osaks elust. Lisaks õppimisele panustab ta vabatahtlikuna väärikate ülikooli tegevustesse ja kogukonnaellu.

Ka täna kogeb ta loengutes sageli ahaa-hetki ning usub, et õppimine hoiab vaimu värskena ja aitab eluga kaasas käia. „Kui eakal inimesel on veel piisavalt huvi elu vastu, siis sobivaim koht sellest teada saada on osalemine väärikate ülikooli loengutel," ütleb Tiiu. Tema jaoks iseloomustab õppimist hästi mõte: „Mida rohkem inimene õpib, seda kiiremini tekib teadmine, kui vähe ta teab."

Aasta koolitaja 2026 Merle Tuulik

Merle on pühendunud ja hinnatud täiskasvanute koolitaja, kes õpetab Kuressaare ametikoolis sotsiaalvaldkonna erialaaineid. Ta ühendab oma töös erialased teadmised, praktilised oskused ja õppijakeskse lähenemise, aidates tulevastel hooldustöötajatel omandada turvalisi ja ennast säästvaid töövõtteid ning muuta keerulised teemad arusaadavaks ja elulähedaseks.

„Tunnen rõõmu hetkedest, kui näen, et õppijas tärkab usk iseendasse ja ta taipab, et suudab palju rohkem, kui alguses arvas. Olen ise olnud täiskasvanud õppija ning tean, kui palju julgust ja eneseusku võib õppima asumine nõuda," ütleb ta.

Tema sõnul ei tule ükski täiskasvanu klassiruumi tühja „kohvriga", vaid oma kogemuste ja teadmistega. „Arutelude kaudu, küsimustele



vastuseid otsides ning vastastikku kogemusi jagades õpime me kõik." Just see kahepoolne õppimisprotsess on tema sõnul üks inspireerivamaid osi koolitaja töös.

Kõige eredamad ahaa-elamused sünnivad sageli vahetu kogemuse kaudu. „Minu tundides käib õppimine praktikas. Õppijad üllatuvad sageli, kui palju kergemaks ja sujuvamaks muudavad õiged töövõtted ja abivahendid kliendi hooldamise," räägib Tuulik.



Aasta koolitaja 2026 Jaana Kula

Juba seitse aastat on Jaana aidanud Kuressaare haigla perekooli kaudu valmistada noori peresid ette üheks elu tähtsaimaks rolliks – lapsevanemaks saamiseks. Pikaajalise kogemusega sünnitusosakonna õena ühendab ta oma koolitustes erialased teadmised, praktilised oskused ja siira hoolivuse. Tema juhendamisel omandavad tulevased lapsevanemad teadmisi vastsündinu hooldusest, turvalisusest, imetamisest, vaktsineerimisest ning beebi esimestel elunädalatel ette tulla võivatest olukordadest.

Jaana tugevuseks on oskus luua soe, turvaline ja toetav õpikeskkond. Ta selgitab keerulisi teemasid arusaadavalt, julgustab küsimusi esitama ning aitab lapsevanematel tunda end uues rollis kindlamalt. Lisaks koolitustööle panustab ta järjepidevalt ka enda erialasesse arengusse ning juhendab praktikajuhendajana tulevasi õdesid. Tema professionaalsus, pühendumus ja oskus inimesi toetada on teinud temast kõrgelt hinnatud koolitaja ja väärt täiskasvanuhariduse eestvedaja.

„Aasta koolitaja tiitel oli väga suur šokk ja üllatus," tunnistab Jaana. „Olen arvanud, et sellist tunnustust väärivad pigem kooliõpetajad, kes ennastsalgavalt on pühendanud end meie laste õpetamisele."

Jaanat motiveerivad jätkuvalt perekooli tegema rõõmsad emmed-issid. „Motiveerivad vanemad, kes väga püüdlikult ja oskuslikult perekoolis õpitut ellu rakendavad. Näiteks esmaemmede ja -isside püüdlik beebi pepupesu või naba puhastamine. See teeb palju rõõmu."

Aasta õpitegu 2026 projekt Sõsarsaarte Õpituba

2025. aastal ellu kutsutud Sõsarsaarte Õpituba on kujunenud Muhu ja Ida-Saaremaa 55+ vanuserühma elanike oluliseks õppimise ja suhtlemise kohaks. Õpituba pakub võimalusi osaleda õppekäikudel, koolitustel ja töötubades, mis lähtuvad suuresti osalejate endi huvidest ning aitavad omandada uusi teadmisi vahetu ja praktilise õppimise kaudu.

Lisaks teadmiste täiendamisele on õpitoal oluline roll kogukonna sidususe tugevdamisel. See aitab luua uusi tutvusi, vähendada sotsiaalset eraldatust ning annab inimestele võimaluse olla aktiivne ja kaasatud kogukonnaliige.



Auhinna vastu võtnud Muhu valla sotsiaal- ja lastekaitsespetsialist Anneli Tõru ütleb, et inimeste uudishimu ja soov omandada uusi teadmisi ja oskusi bioloogilisest vanusest sõltumata on imetlusväärne. „Tore on olla koos hingelt noorte, aga samas suure kogemusepagasi ja elutarkusega inimestega. Koosolemisel ja ühistel ettevõtmistel on mitmetasandiline mõju, millest võimalus teistega suhelda, olla kaasatud ja luua ühiseid kogemusi on peaaegu sama oluline kui konkreetne ettevõtmine või tegevus," räägib Tõru.

„Saare maakonnas on väga palju ettevõtlikke ja loomingulisi oma ala entusiaste, kes hea meelega oma kogemusi ja saavutusi teistega jagavad. Samuti on meil aktiivseid ja uudishimulikke inimesi, kes rõõmuga sooviks sellest kõigest osa saada. On puhas rõõm ja suur tänulikkus võimaluse eest läbi Sõsarsaarte Õpitoa projekti need kaks poolt kokku viia."

Aasta õpitegu 2026 Muhu väärikate seltsingu Keskomingupidajad

Keskomingupidajad on kujunenud heaks näiteks sellest, kuidas õppimine ja kogukondlik tegevus käivad käsikäes. Hellamaa raamatukogu, Hellamaa külakeskuse ja Liiva raamatukogu koostöös toimuvad regulaarsed kokkusaamised pakuvad eakatele võimalusi õppimiseks, suhtlemiseks ja ühistegevuseks, aidates hoida vaimu erksa ning kogukonnatunde tugeva.

Keskomingupidajate tegevus ulatub kirjandusest, koduloost ja pärandkultuurist loominguliste töötubade, liikumistegevuste, külalisesinejate ja koolitusteni. Ettevõtmise väärtus peitub selle järjepidevuses ja mõjus inimestele: kokkusaamised vähendavad üksildust, toetavad vaimset heaolu ning näitavad, et õppimine, uudishimu ja enesearen ei lõpe vanusega.



Auhinna vastu võtnud Anu Kaljuste sõnul aitab õppimine hoida mälu värskena ning omandada uusi teadmisi ja oskusi. „Koos tegutsemine sunnib igapäevarutiinist ja koduseinte vahelt välja tulema. Koos õppimine ja tegutsemine tõstab eneseväärikust ja -väärtust, suurendab sõprus- ja õnnetunnet, tugevdab ühtekuuluvust ja kogukonnatunnet."

Viimastel aastatel on Keskomingupidajad ette valmistanud emakeelepäeva etlemiskavasid, esitanud Juhan Smuuli loomingut, käinud kadrit jooksmas ning osalenud väärikate spordipäeval.

„Iga ettevõtmine, üritus ja koolitus laiendab silmaringi ja õpetab midagi uut," leiab Anu Kaljuste.

Aasta õppijasõbralik tööandja 2026 Bestandem OÜ

Bestandem OÜ on hea näide väikesest ettevõttest, kus õppimine ja enesearen on loomulik osa igapäevatööst. Töötajate koolitussoove toetatakse paindliku töökorraldusega, uute kolleegide sisseelamist aitavad mentorid ning teadmiste ja kogemuste jagamine meeskonnas on tavapärane osa töökultuurist.

Ettevõte väärtustab töötajate arengut ning loob võimalusi uute teadmiste ja oskuste omandamiseks. Selline toetav ja õppimist soosiv töökeskkond aitab kaasa nii töötajate professionaalsele kasvule kui ka ettevõtte arengule.



„Kui ettevõte ei arene, kaotab see oma konkurentsivõime," põhjendab ettevõtte esindaja Valdo Saar, kelle sõnul toetab õppimine töötajate professionaalset arengut ja suurendab ettevõtte asjatundlikkust. „Teadmiste ja oskuste kasv võimaldab paindlikumat töökorraldust ning loob hea vundamendi uute tegevusvaldkondade avastamiseks ja arendamiseks," ütleb Saar ja julgustab teisigi nende eeskuju järgima. „Haritud töötaja suudab oma tööd paremini mõtestada, olla paindlik ja pakkuda probleemidele lahendusi, mille peale ise ei tulekski."

FOTOD Maanus Masing/Saarte Hääl

SAARE MAAKONNA 2026. AASTA TU



SAARE MAAKONNA PARIM TEENUS 2026

Võitja: Saare Saatkond esinduspood (Öselwise OÜ)
Fotol: Taavi ja Katrin Sepp
Nominendid:
- Restoran Kala Resto&Baar
- Asva Viikingiküla



SAARE MAAKONNA AASTA ETTEVÕTE 2026

Võitja: Ouman Estonia OÜ
Ühisfotol: Saaremaa Ettevõtjate Liidu esimees Anti Leedu, möödunud aasta võitja SPG Saaremaa tehasejuht Kenno Aljas, Ouman Eesti juhatuse liige Erik Keerberg ja tegevjuht Rando Kubits

Nominendid:
Novara OÜ
Freudenberg Sealing Technologies OÜ



SAARE MAAKONNA AASTA ÕPILASETTEVÕTE 2026

Võitja: Lümanda põhikooli minifirma Kuum&Külm
Fotol: Miina Eliise Koppel
Nominendid:
- Õpilasettevõte Puuluup, Kärla põhikool
- Õpilasettevõte Murupea, Kärla põhikool
- Loov Leisi, Leisi põhikool



SAARE MAAKONNA STABIILNE TEGIJA 2026

Võitja: Muhu Pagarid OÜ
Fotol: Anne Mägi
Nominendid:
- Moonstar OÜ
- Autopark Metra OÜ



SAARE MAAKONNA PARIM TOIDUAINE 2026

Võitja: Öun Drinks OÜ purgilimonaadide seeria
Fotol: Juhan Kanemägi ja Katrin Ahun
Nominendid:
- Muhu lamba grillvorstid piparmündiga, Muhu Liha Tootmine OÜ
- Wösel *shot*'ide assortii, Öselwise OÜ



SAARE MAAKONNA AASTA INNOVAATOR 2026

Võitja: Baltic Workboats AS-i innovatiivne töölaev Kratt
Fotol: Andu Truumure
Nominendid:
- Mesokosmi eksperimentaaluuringute maja, Tartu Ülikooli Eesti mereinstituudi Kõiguste välibaas
- Tahula biogaasijaam, Mereranna põllumajandusühistu



SAARE MAAKONNA TEGU TURISMIS 2026

Võitja: Kuressaare–Helsingi lennuliin (Finnair)
Fotol: Merle Randla
Nominendid:
- Ruhnu Liise talu perenaine ja saare turismihing, Luise-Maria Jõers
- Paap Uspenski, I Land Sound Festival OÜ

NNUSTATUD ETTEVÕTTED JA TEGIJAD



SAARE MAAKONNA HARIDUSUUENDUS 2026
Võitja: Saaremaa gümnaasiumi „Inseneeria ja tehisintellekti" õppesuund
Fotol: Janar Sepp, Gregor Pajussaar, Emma Tarus, Hanna Paju, Liisa Naulainen ja Anni Haandi

Nominendid:
- Ettevõtlike Õpetajate Akadeemia, SA Saare Arenduskeskus
- Saaremaa gümnaasiumi DigiEduHack võidutiim



SAARE MAAKONNA AASTA STARTIJA 2026
Võitjad: Mooduliparadiis OÜ ja Muratsi Resto ja Café (Brewhouse OÜ)
Moodulparadiisi fotol: Rainar Orumaa, Ben Trygve Nõukas



SAARE MAAKONNA AASTA TURUNDUSTEGU 2026
Võitja: Saaremaa–Hiiumaa jäätee (transpordiamet, Verston Eesti OÜ ja Hiiumaa Turismiklaster).
Fotol: Marek Koppel
Nominendid:
- Ooperikruiis Saaremaale, Ikaalisten Matkatoimisto
- "Kultuurilaine üle mere", rahvusteater Vanemuine ja Aivar Mäe
- Lisaks pälvisid aasta turundusteo kategoorias eriauhinna Nublu ja TIEF CITY 44 lauluga „Kesselaid"



SAARE MAAKONNA AASTA EKSPORTIJA 2026
Võitja: Alunaut OÜ
Fotol: Mark Muru
Nominendid:
- Baltic Workboats AS
- Incap Electronics Estonia OÜ



Saare maakonna aasta startija 2026
Muratsi Resto fotol: Liis ja Elar Võeras
Nominendid:
XW Production OÜ
Abelberg Farms, Abelberg Ruhnu OÜ



SAARE MAAKONNA PARIM MAKSUMAKSJA 2026
Võitja: Baltic Workboats AS
Fotol: Andu Truumure



SAARE MAAKONNA AASTA INVESTEERING 2026
Võitja: Tahula biogaasijaam, Mereranna põllumajandusühistu
Fotol: Artur Laul
Nominendid:
- Innovatiivne töölaev Kratt, Baltic Workboats AS
- Coop Leisi Konsum, Saaremaa Tarbijate Ühistu

Fotode autor on Alar Truu.

MARI-LEENU JA MEELISE LUGU:
Saaremaale kolisime ennekõike laste õhutusel

Saaremaa polnud meil mõtteski, kuid siin leidsime selle rahu ja tasakaalu, mida olime aastaid otsinud, ütleb intervjuus Mari-Leen.

Kuidas tekkis teil idee Saaremaale kolida?
Ausalt öeldes polnud Saaremaa kunagi meie kolimisplaanides. Kui üldse Eestis kuhugi kolida, siis olime mõelnud pigem Pärnu või Haapsalu peale. Või siis hoopis suuremalt – Tai või Hispaania. Saaremaa oli meie jaoks aastaid lihtsalt suvitamise koht.

Viimased kuus aastat oleme igal suvel Saaremaal käinud ja meil oli siin üks kummaline komme: tulime viieks päevaks, aga kogemata jäime viieks nädalaks. Meie töö võimaldab geograafilist vabadust, nii et otsest põhjust tagasi Tallinna kiirustada polnud. 2026. aasta kevadel sattusime aga esimest korda Saaremaale väljaspool suvehooaega. Ja siis juhtus midagi. Siin tekkis selline mõnus rahu hinge, et mõtlesime, miks me ei võikski siin elada.

Kui Pidu.L.A-st küsiti, võib-olla pooleldi naljaga, millal me siis tööle hakkame, tundus see meile justkui märk, et nüüd ongi õige aeg.

Millised olid teie jaoks Saaremaale elama tulemise kaalutlused ja põhjendused?
Meie jaoks oli kõige olulisem elukvaliteet. Mitte see, kui palju poode või restorane on kodust kümne minuti kaugusel, vaid see, kuidas me end igapäevaselt tunneme. Tahtsime, et lastel oleks mõnus kasvada, et elu ei keerleks ainult töö ja kohustuste ümber ning et meil endal oleks rohkem rahu ja ruumi.

Samas ei tahtnud me loobuda oma ettevõtmistest ega aktiivsest elust. Vastupidi, meile tundus, et Saaremaal võiks olla võimalus ühendada mõlemad – rahulikum elukeskkond ja põnev tööelu.

Miks on Saaremaa teie jaoks eriline?
See tunne, mis siin tekib. Seda on tegelikult raske sõnadesse panna. Saaremaal ei pea tingimata midagi tegema, et oleks hea olla. Võid lihtsalt kodus olla, õue minna või autoga mööda saart sõita ja juba tunned, et oled õiges kohas.

Ja inimesed! Meil on olnud väga soe vastuvõtt. Uued tutvused ja sõprussuhted on tekkinud kuidagi täiesti iseenesest. Me pole kordagi tundnud, et oleme siin võõrad või et peaksime kuidagi oma kohta välja teenima.

Kõige naljakam on see, et Saaremaa polnud meil kunagi kolimisplaanides. Aga pärast kolimist hakkasin huvi pärast oma sugupuud uurima. Teadsin, et vanaisa on Saaremaal sündinud, aga kui Geni.com-is järjest kaugemale kerisin, läks asi päris põnevaks. Selgus, et minu isapoolsed juured ulatuvad Saaremaal vähemalt 1800. aastate algusesse ja mitu põlvkonda esivanemaid on sündinud Kaarma-Loona mõisa piirkonnas. Üks esiisadest sündis seal juba 1838. aastal, aga sugupuu viib veel kaugemale, võimalik, et lausa 1700. aastatesse! Nii et võib-olla me ei kolinudki Saaremaale, vaid tulime lihtsalt üle 200 aasta hiljem oma juurte juurde tagasi. Ilmselt oleks pidanud enne maja üürimist uurima, ega meil siin mõnda mõisa päranduseks saada pole.


Mari-Leenu ja Meelise jaoks sai Saaremaale kolimise puhul otsustavaks soov pakkuda lastele mõnusat kasvukeskkonda ning leida ise rohkem tasakaalu igapäevaelus. FOTO: Silja Mägi

Mis te tegite, millest pihta hakkasite, kui otsus oli sündinud?
Meil käivad sellised asjad tavaliselt üsna kiiresti. Kui otsus on tehtud, hakkame tegutsema, mitte ei jää aastateks kaaluma. 7. märtsil tekkis mõte, rääkisime lastega ja nemad olid kohe: „Jaa, kolime!“ See oli meie jaoks väga oluline, et ka nemad oleksid sellest mõttest elevil.

Sealt edasi hakkas kõik kuidagi uskumatult kiiresti liikuma. Otsisime kodu, uurisime kooli- ja lasteaiavõimalusi ning võtsime ühendust „Meile elama“ konsultandiga, kes aitas meil kohalikus asjaajamises orienteeruda.

Meie jaoks oli kolimise juures kõige suurem küsimärk laste kooli- ja lasteaiaelu. Enda tööd ja tegemised saime üsna lihtsalt kaasa pakkida, aga laste puhul oli oluline teada, millised võimalused Saaremaal on, kuhu pöörduda ja millest üldse alustada. „Meile elama“ nõustamisteenus aitas meil selles infomüras orienteeruda, juhatas õigete inimeste ja asutusteni ning andis kindlustunde, et me ei pea kõike ise nullist välja uurima. Tänu sellele sujus laste kooli- ja lasteaiakohtade korraldamine palju lihtsamalt, kui esialgu kartsime.

1. mail saime juba oma uue kodu võtmed ja 20. juuniks olid ka laste kooli- ja lasteaiakohad olemas. Põhimõtteliselt paari kuuga oli meie uus elu korraldatud.

Kas olete üldiselt oma kolimisotsusega rahul?
Väga! Me pole kordagi mõelnud, et äkki tegime vale otsuse. Meile öeldi enne kolimist korduvalt, et oodake vaid sügis ära, küll siis näete, kui vaikne ja igav Saaremaal tegelikult on.

Nüüd on sügis käes ja me ootame ikka veel seda igavust. Seni pole õnnestunud kohata. Pigem on tunne, et päevas võiks rohkem tunde olla, sest ideid ja tegemisi on nii palju.

Milline on kogemus siinse eluga seni olnud? Mis on läinud kergemini või raskemini?
Kõige suurem üllatus on olnud see, kui lihtne kõik on olnud. Arvasime, et uues kohas sisseelamine võtab aega, aga tegelikult tekkisid meil peaaegu kohe uued sõbrad, kontaktid ja tegemised. Inimesed on olnud uskumatult toetavad ja abivalmid.

Me ei oskagi praegu välja tuua midagi, mis oleks olnud päriselt keeruline. Isegi laste kooli ja lasteaiaga läks kõik sujuvalt.

Üks tore äratundmine on olnud ka see, et Saaremaa ei ole üldse nii kaugel, kui mandrilt vaadates tundub. Lennukid lendavad, Tallinnaga saab kiiresti ühendust ja ka autosõit ei tundu enam pikk. Ilmselt sellepärast, et kodutee on alati lühike.

Millised on peamised erinevused teie varasema ja praeguse elukoha ning elustiili osas?
Kõige suurem erinevus on ilmselt selles, et Tallinnas elasime me suures linnas, Saaremaal aga tunneme, et elame päriselt kogukonnas.

Tallinnas võid aastaid elada ühes majas ja mitte teada, kes su naaber on. Siin tekivad tutvused ja kontaktid kuidagi palju loomulikumalt. Inimesed tunnevad inimesi ja see loob hoopis teistsuguse tunde.

Samas on naljakas see, et meie elutempo pole sugugi aeglasemaks muutunud. Oleme endiselt ettevõtjad, korraldame meeleolukaid sündmusi, teeme koostöid ja mõtleme pidevalt uusi asju välja. Võib-olla ongi kõige suurem muutus see, et nüüd saame olla väga aktiivsed, aga samal ajal elada keskkonnas, mis mõjub rahustavalt.

Milline on olnud teie kogemus lastevanemate ja ettevõtjatena Saaremaale kolimisel?
Meil on kaks last, 11-aastane Hedon ja 5-aastane Hedelin. Loomulikult oli nende kooli- ja lasteaiakohtade leidmine üks esimesi asju, millega pidime tegelema. Siin oli meile suureks abiks „Meile elama“ Kädi, kellelt saime nõu, kelle poole pöörduda ja kuidas kogu asjaajamine käib. Meie jaoks oli oluline, et lastel oleks uues elukohas hea ja turvaline olla. Õnneks olid nad kolimisest kohe algusest peale sama elevil kui meie.

Ettevõtjatena oli meil kolimine mõnevõrra lihtsam, sest meie töö ei sõltu ühest konkreetsest asukohast. Oleme aastaid saanud töötada seal, kus parasjagu viibime, olgu see Tallinn, Saaremaa või mõni välisriik. Seetõttu ei tähendanud kolimine meie jaoks tööelu ümberkorraldamist, vaid pigem uute võimaluste tekkimist.

Milline tundub teie ettevõtjaelu Saaremaal?
Meile on korduvalt öeldud, et Saaremaal pole piisavalt inimesi, siin ei tasu midagi korraldada ja väljaspool suvehooaega ei toimu midagi. Aga meie mõtleme natuke teistmoodi. Kui midagi ei toimu, siis tuleb ise korraldada!

Oleme siin käivitanud Marimelli elamused – vestlusõhtud, naistekad, peod ja mitmesugused erisündmused. Meie eesmärk on pakkuda inimestele põhjuseid kodust välja tulla, omavahel suhelda ja midagi uut kogeda.

Meie kogemus näitab, et inimesed tahavad küll välja tulla! Tuleb lihtsalt pakkuda midagi, mis neid kõnetab.

Muidugi on väiksemal turul oma eripärad. Sa ei saa eeldada, et kõik ideed toimivad samamoodi nagu Tallinnas. Aga meie jaoks on see pigem põnev väljakutse kui takistus.

Me ei tulnud Saaremaale selleks, et siin vähem teha. Me tulime siia elama ja tahame ka ise panustada sellesse, et siin oleks põnev elada.

Mis teeb Saaremaa teie jaoks atraktiivseks? Mis teid siin köidab?
See, et siin on korraga nii palju rahu ja nii palju võimalusi. Saaremaa ei ole meie jaoks enam koht, kuhu suvel puhkama tulla. See on kodu. Ja see on päris suur erinevus.

Meile meeldib siinsete inimeste suhtumine, loodus, meri, kogukonnatunne ja see, et ka väiksemad ettevõtmised võivad päriselt korda minna. Samuti meeldib meile, et Saaremaal elamine ei tähenda muust maailmast loobumist. Tallinn on lennu- või autosõidu kaugusel, meie töö saab jätkuda ning reisimisvõimalused pole kuhugi kadunud.

Meil on siin kõik see, mida igapäevaseks eluks vajame. Võib-olla isegi rohkem, kui oskasime enne kolimist oodata.

Millist nõu annaksite neile, kes praegu kaaluvad Saaremaale kolimist?
Ärge jääge ootama seda ideaalset hetke, kui kõik tingimused on täidetud ja kõik küsimused vastatud. Seda hetke ei pruugigi tulla.

Meie ei olnud kuus aastat Saaremaale kolimist planeerinud. Vastupidi, me polnud seda isegi tõsiselt kaalunud. Aga kui ühel hetkel tekkis tunne, et siin võiks olla meie kodu, siis otsustasime seda tunnet usaldada.

Muidugi tuleb praktilised asjad läbi mõelda – töö, elukoht, laste koolid ja lasteaiad. Aga meie kogemus näitab, et kõik ei pea olema ette teada. Lahendused tekivad sageli tegutsemise käigus.

Ja kindlasti soovitame ühendust võtta „Meile elama“ inimestega. Meie jaoks oli väga oluline, et oli keegi, kellelt küsida ja kes oskas meid õigete inimesteni suunata.

Kõige rohkem soovitaksime aga Saaremaad kogeda ka väljaspool suve. Tulge kevadel, sügisel või talvel. Vaadake, kuidas te ennast siin tunnete, kui pole puhkust ega suvist melu.

Sest mõnikord ei pea sa uut kodu otsima. Mõnikord saad lihtsalt ühel päeval aru, et oled selle juba leidnud.

Intervjueeris: Kädi Alt, „Meile elama“ konsultant

Valjala kandi kogukonnaõhtud

Mõnikord piisab ühest kohtumisest või heast mõttest, et midagi uut saaks alata. Just sellest soovist sündisid Valjala piirkonna kogukonnaõhtud – et tuua inimesi üksteisele lähemale, märgata seda, mis meil juba hästi on, ja julgeda üheskoos unistada.

Valjala piirkonnas on palju tegusaid inimesi, aktiivseid külaseltse ja toredaid ettevõtmisi. Ometi tegutseme sageli oma küla piires ega pruugi teadagi, milliseid häid algatusi naaberkülas tehakse. Usun, et meie piirkonna suurim rikkus on inimesed ning koostöös peitub võimalus muuta oma kodukant veelgi tugevamaks ja kokkuhoidvamaks.

Sellest mõttest kantuna kutsusime ellu kogukonnaõhtud sõnumiga „Sinu hääl. Meie kogukond. Ühtne tulevik."

Esimene kohtumine toimus 12. oktoobril Sakla seltsimajas, kuhu kogunes 40 inimest meie piirkonna eri küladest. Üheskoos arutlesime, mis on meie kodukandis hästi ja millest me tulevikku vaadates unistame. Rõõm oli kuulda, kui palju head inimesed märkasid! Esile tõsteti aktiivseid külaseltse, kooli ja lasteaeda, kaunist loodust, kohalikku ettevõtlust, kultuuri- ja sporditegevust ning inimesi, kes oma aja ja energiaga kogukonnaellu panustavad. Vahel kipume keskenduma sellele, mis on puudu, kuid tegelikult on meil juba praegu väga palju, mille üle uhkust tunda.

Kui jõudsime unistusteni, jagus mõtteid väikestest suurteni. Räägiti kogukonnakeskusest, kergliiklusteedest, spordirajatistest, uutest ettevõtmistest ning suuremast küladevahelisest koostööst. Ükski unistus ei ole vale ega liiga suur. Kõige olulisem on julgus oma mõte välja öelda, sest just nii võivad alguse saada uued ettevõtmised. Eriti rõõmustav oli, et juba esimesel kohtumisel sündis mõte luua meie piirkonna ajalooklubi, mis aitaks koguda ja hoida kohalikke lugusid ning mälestusi. See on hea näide sellest, kuidas ühine huvi võib inimesi liita ja anda tõuke uuele algatusele.

Kogukonnaõhtute eesmärk ei ole üksnes mõtteid koguda, vaid leida ka inimesi, kes soovivad neid koos ellu viia. Tahame, et meie külade vahel oleks rohkem koostööd, oskaksime üksteist märgata ja toetada ning tunneksime end ühe suure kogukonnana. Kohtumistel kogutud ettepanekud koondame ka sisendiks Saaremaa valla arengukavasse. Sama väärtuslikud on aga uued tutvused, ühised ideed ja algatused, mis nende õhtute käigus sünnivad.

Järgmine kogukonnaõhtu toimub 24. novembril kell 18 kohtume taas Valjala rahvamajas, et võtta kokku kahe esimese õhtu mõtted, leida ühised eesmärgid ja arutada edasisi samme. Kohtumisi aitab juhtida Toomas Trapido. Oodatud on kõik, kellele meie kodukandi käekäik korda läheb!

Suur aitäh kõigile, kes esimesel kohtumisel osalesid ja oma mõtteid jagasid! Usun, et meie kodukandi tulevik sünnib eelkõige meie endi kätes – üksteist kuulates, märgates ja koos tegutsedes. Kui suudame nende kohtumiste kaudu tuua inimesed üksteisele lähemale ning anda hoogu kas või mõnele uuele algatusele, oleme juba midagi olulist saavutanud.

Triin Kald,
Valjala osavallakogu liige

Valjala piirkonna kogukonnaõhtute korraldamist toetavad Saarte Koostöökogu ja Euroopa Liit.



Esimesel kogukonnakohtumisel tõid piirkonna elanikud esile tugeva kogukonna, aktiivsed kohalikud ettevõtmised, kauni elukeskkonna ja inimesed, kes panustavad kodukandi arengusse. Tulevikuunistusi jagades tõdeti ühiselt, et juba praegu on palju, mille üle uhkust tunda. FOTO: erakogu



Lastekaitsepäeval said lapsed tutvuda eri ametite tööga ning proovida ka politseikoerte osavust ja jõudu. FOTO: erakogu

Koerad ja tehnika tõid lastekaitsepäevale üle 200 külastaja

Kevadel Valjala Coopi tagusel platsil toimunud lastekaitsepäev pakkus lastele ja peredele tasuta tegevusi ning tutvustas turvalisusega seotud ameteid.

Lapsed ja täiskasvanud said tutvuda politsei, päästjate, merepääste ja Kaitseliidu tööga ning proovida mitmesuguseid tegevusi. Kohalikud põllumehed ja tehnikaklubi tutvustasid oma masinaid.

Populaarseimad olid Kaitseliidu sõidukiga sõitmine ja politseikoertega võidujooksmine, huvi pakkusid ka põllumasinad ja ralliautod. Lisaks said lapsed teadmisi ohutusest ja esmaabist.

Korraldaja sõnul oli päeva eesmärk tuua inimesed kokku ja tugevdada kogukonnatunnet, et osalemine ei sõltuks pere rahalistest võimalustest. Osalejaid oli palju ja ka ilm kujunes lõpuks päikeseliseks.

Tulevikus soovitakse lastekaitsepäevast kujundada Valjala traditsioon ning kaasata korraldamisse rohkem noori endid. Korraldajatena täname kõiki organisatsioone, partnereid ja vabatahtlikke, kes päeva teoks tegid.

Kadri Siim
noorsootöötaja

Üle kahe sajandi haridust: Valjala põhikool Saaremaa südames

Valjala põhikoolis usutakse, et kool ei ole pelgalt koht, kus õpitakse lugema, kirjutama ja arvutama. See on paik, kus kasvavad inimesed, sünnivad sõprussuhted, hoitakse traditsioone ning kujunevad väärtused, mis saadavad noort inimest kogu elu. Siin, Saaremaa südames, on ühtviisi olulised nii meie juured kui ka julgus vaadata tulevikku. Siin on juured, mis hoiavad, ja tiivad, mis kannavad.

Valjala koolihariduse lugu ulatub sajandite taha. 1790. aastal rajati Valjalga köstrikool, ehitati koolimaja ning koolmeistrina asus ametisse Fr. L. Eichfuss. 1825. aastal kujunes köstrikooli baasil esimene kihelkonnakool. Praegune koolimaja avas uksed 11. novembril 1973, mil Valjala 8-klassilises koolis alustas õpinguid 114 õpilast.

Üle kahe sajandi on Valjala kandis antud edasi teadmisi ja väärtusi, mis on kandnud põlvkondi. Koolimajad, õpetajad ja õppimise viisid on muutunud, kuid kooli tähendus kohalikele inimestele on jäänud.

Soovime, et noored tunneksid oma kodukandi lugu ning julgeksid maailma avastada, õppida ja kogeda. Loodame, et side kodukohaga toob neid ühel päeval tagasi siia kodu rajama, lapsi kasvatama ja kogukonda panustama. Mitmed meie õpetajad ongi Valjala kooli vilistlased, kes on pärast õpinguid ja mujal saadud kogemusi kodukooli naasnud. Nüüd aitavad nad järgmisel põlvkonnal oma teed leida.

Valjala on ajaloo- ja kultuuripärandi poolest erakordselt rikas paik. Meil on Valjala maalinn, väärikas keskaegne kirik, põlised külad, metsad ja arvukad looduslikud pühapaigad. Need ei ole meie jaoks üksnes ajaloolised paigad, vaid võimalused õppida väljaspool klassiruumi.

Meie õpilased on osalenud arheoloogilistel väljakaevamistel ning Valjala kiriku uurimistöödega seotud tegevustes, aidates näiteks puhastada uuringute käigus päevavalgele tulnud raidkive. Kui laps saab oma kätega puudutada sajanditevanust ajalugu, omandab õpikus loetu hoopis teise tähenduse. Kodukandi hiiepaigad ja pärimus on inspireerinud õpilasi koostama loovtöid, uurima kohalikke lugusid ning osalema hiite kuvavõistlustel. Nii õpitakse märkama väärtusi, mis võivad igapäevases kiirustamises jääda tähelepanuta.

Üks oodatud traditsioon on iga-aastane jüripäeva matk, mille korraldamise võtavad enda kanda 8. klassi õpilased. 5.–9. klassi noored läbivad kodukandi teid, metsi ja radu, lahendavad ülesandeid ning panevad proovile oma vastupidavuse, nutikuse ja koostööoskuse. Matka suurim väärtus ei peitu ainult läbitud kilomeetrites või võidutulemuses, vaid ühises pingutuses, üksteise toetamises ja kodukandi avastamises.

Usume, et õppimine muutub tähenduslikuks siis, kui teadmised seostuvad päriseluga. Kui õpilane oskab oma kodukoha lugu edasi rääkida, on ta saanud kaasa midagi palju enamat kui ühe õppetunni teadmised.

Kool, kus on julgust särada

Valjala koolielu ei piirdu klassiruumidega. Meie traditsioonid ja ühised ettevõtmised annavad õpilastele võimaluse avastada oma andeid, katsetada uusi rolle ning kogeda õnnestumise rõõmu.

Iga-aastane mihklipäeva laat toob kokku kooli, kodud ja kogukonna. Õpilased valmistavad koos peredega müügiks tooteid ning saavad esimesi ettevõtluskogemusi. Sageli sünnivad juba laada lõppedes ideed järgmiseks aastaks. Erilise koha on meie koolielus leidnud jõulupeod ja staarijäljendusvõistlus Galavisioon, mis toovad igal aastal saali üha rohkem pealtvaatajaid. Laval säravate noorte julgus, loovus ja esinemisrõõm üllatavad nii õpetajaid kui ka lapsevanemaid.

Liikumisrõõm kuulub meie koolipäeva

Liikumine on meie koolipäeva loomulik osa. Õpilased osalevad maakondlikel spordivõistlustel ning korvpallurid võtavad mõõtu ka väljaspool Saaremaad. Vahetundides on võimla üks populaarsemaid paiku ning võimalusel liigutakse õues. Kui lumi maas ja kooli liuväli valmis, tulevad kasutusele suusad, uisud ja kelgud. Kooli enda talispordivahendid võimaldavad talverõõmudest osa saada kõigil lastel. Lisaks võistlemisele pakub liikumine mängurõõmu ja õpetab nii pingutama, kaotustega toime tulema kui ka kaaslaste saavutuste üle rõõmustama.



Valjala kooli traditsioonid ja ühised ettevõtmised annavad õpilastele võimaluse avastada oma andeid ning saada väärtuslikke kogemusi. Üks oodatumaid sündmusi on mihklipäeva laat, mis toob kokku kooli, kodud ja kogukonna ning pakub õpilastele esimesi ettevõtluskogemusi. FOTO: erakogu

Valjala põhikool on kasvanud: kui 2017. aastal õppis siin veidi üle saja lapse, siis tänaseks on õpilasi ligi 150. Oleme Saaremaa maapiirkonna suurim põhikool, kuid klassides õpib keskmiselt 15–16 õpilast. See annab õpetajale võimaluse lapsi päriselt tundma õppida, märgata nende tugevusi ja pakkuda vajadusel tuge. Südantsoojendav on kuulda õpilastelt, et siin saavad nad olla nemad ise ja tunnevad, et neid märgatakse. Mõnikord piisab julgustusest ja heast sõnast või leida aega kuulamiseks, et laps leiaks koolis oma koha.

Meie koolis töötab 22 õpetajat. Noorte kolleegide kõrval hindame kogenud õpetajate teadmisi ja tarkust. Tööle tullakse Valjala piirkonnast, kuid enamasti ikka kaugemalt – Muhust, Astest, Saarekülast ja mujaltki. Õpetajad on öelnud, et Valjala koolis on suure pere tunne. Tunneme üksteist, rõõmustame koos õnnestumiste üle ja aitame keerulisematel hetkedel. Oleme uhked oma õpetajate üle. Nad on kõrgelt kvalifitseeritud, oma ala professionaalid, kes teevad oma tööd suure pühendumuse ja südamega. Nende juhendamisel on meie õpilased jõudnud nii maakondlikele kui ka vabariiklikele olümpiaadidele, konkurssidele ja võistlustele ning saavutanud seal häid tulemusi.

Ka meie õpetajate tööd on märgatud ja tunnustatud, sealhulgas aasta õpetaja konkursil. Sama tähtis kui õpitulemused on see, millise tundega laps hommikul kooli tuleb ja pärast koju läheb. Meie õpetajate tugevus on hoolivus, empaatia ja oskus näha iga õpilase taga inimest. Tahame, et noored julgeksid küsida, katsetada, eksida ja uuesti proovida, teades, et nende kõrval on toetavad inimesed.

Kool Saaremaa südames

Valjala põhikooli lugu on ennekõike inimeste lugu. See on lugu õpetajast, kes tuleb tagasi oma kodukooli. Õpilasest, kes astub esimest korda suure publiku ette. Perest, kes valmistab ühiselt mihklipäeva laadaks. Noortest, kes avastavad oma esivanemate radu või hoiavad käes sajanditevanust raidkivi. Need hetked ei pruugi jõuda õpikutesse ega statistikasse, kuid just neist kujuneb kooli hing.

Tahame, et meie õpilased läheksid siit ellu teadmiste, julguse ja eneseusuga. Et nad oskaksid hoida oma juuri, kuid julgeksid sirutada tiibu. Et nad teaksid – ükskõik kui kaugele elu neid viib, on neil alati paik, kuhu tagasi tulla. Sest kooli tõeline väärtus ei peitu ainult selles, mida siin õpetatakse, vaid selles, millisena inimene siit ellu astub.

Valjala koolis oled südamega hoitud Saaremaa südames.

Triin Kald
Valjala põhikooli juht

Tugev tugivõrgustik toetab lapse heaolu ehk Lahendused sünnivad koostöös

Kui lapsel tekivad raskused koolis, kodus või suhetes, ei suuda ükski spetsialist olukorda üksi lahendada. Tulemused sünnivad siis, kui pere, spetsialistid ja lapsele olulised inimesed tegutsevad ühise eesmärgi nimel.

Lapse ja pere toetamine ei piirdu spetsialistide kohtumiste ega teenuste määramisega. Tulemuslik koostöö algab lapse vajaduste mõistmisest, pere tugevuste märkamisest ning selgetest kokkulepetest, mis aitavad suurendada lapse turvalisust igapäevaelus.

Kui lapsel tekivad raskused koolis, suhetes või koduses elus, peaks tema ümber kiiresti kujunema turvaline võrgustik. Lastekaitsetöötaja hindab lapse abivajadust, kool otsib võimalusi õppetöös osalemise toetamiseks, sotsiaalpedagoog tegeleb lapse sotsiaalse toimetulekuga ning tugiisik aitab perel igapäevaelus kokkulepitud eesmärkide poole liikuda. Vajaduse korral kaasatakse psühholoog, terapeut, perelepitaja või mõni muu spetsialist.

Kuid lisaks professionaalidele on lapse elus sageli inimesed, kelle mõju võib olla sama oluline: vanavanemad, tädid ja onud, peresõbrad, naabrid või teised usaldusväärsed täiskasvanud.

Seetõttu ei seisne võrgustikutöö üksnes selles, et kõik vajalikud spetsialistid oleksid kaasatud. Oluline on mõista, mis lapse elus muret teeb, mis juba toimib, kes saab aidata ning millised muutused teeksid lapse elu turvalisemaks.

Ühine arusaam lapse olukorrast

Kujutame ette last, kes puudub sageli koolist, satub konfliktidesse ning kelle pere igapäevaelu on pingeline. Kool on proovinud erinevaid lahendusi, lapsevanem tunneb end väsinuna ja lastekaitsetöötaja näeb vajadust pere lisatoeks.

Sellises olukorras võib olla lihtne keskenduda probleemidele: laps ei käi koolis, lapsevanem ei tule olukorraga toime ning senised meetmed ei ole tulemusi andnud. Laste heaolu tagamise põhimõte suunab aga vaatama olukorda laiemalt. Muret ei pisendata, vaid selle kõrval otsitakse ka seda, mis on peres hästi, mis peab muutuma, et laps ja pere toime tuleksid.

Millal lapsel koolis paremini läheb? Millise täiskasvanuga tunneb ta end turvaliselt? Mis aitab perel keerulisel päeval rahulikuks jääda? Kas lapse elus on keegi, kelle poole ta ise pöördub? Milliseid muutusi on pere juba suutnud teha? Need küsimused ei asenda riskide hindamist. Need aitavad leida olemasolevaid tugevusi, millele saab edasise töö üles ehitada.

Abi planeerimises on oluline, et lapse ja pere olukorda käsitletaks tasakaalustatult: selgelt sõnastatakse mured ja ohud, märgatakse olemasolevaid tugevusi ning hinnatakse, millised konkreetsed tegevused suurendavad lapse turvalisust.

Igal osapoolel on oma roll

Lastekaitsetöötaja ülesanne on hinnata lapse abivajadust, selgitada välja lapse turvalisust ohustavad asjaolud ja kaitsetegurid ning korraldada vajalik koostöö. Ta aitab hoida tervikpilti, sõnastada ühiseid eesmärke ja jälgida, kas kokkulepitud tegevused aitavad lapse olukorda parandada. Samuti on tema ülesanne aidata võrgustikul näha lisaks probleemidele pere tugevusi ja olemasolevaid ressursse. See ei tähenda vastutuse võtmist teiste osapoolte ülesannete eest, vaid koostöö juhtimist oma pädevuse piires.

Haridusasutus märkab lapse igapäevast toimetulekut, õppetöös osalemist ja suhteid. Haridusasutus saab rakendada sobivaid tugimeetmeid, kujundada lapse vajadusi arvestavat keskkonda ning anda võrgustikule tagasisidet lapse toimetuleku muutuste kohta. Oluline on märgata nii raskusi kui ka olukordi, kus laps saab hästi hakkama, sest need aitavad mõista, millised tingimused toetavad tema arengut.

Sotsiaalpedagoog toetab lapse sotsiaalseid oskusi, suhteid ja koolis toimetulekut. Tema panus aitab mõista, millistes olukordades raskused tekivad ning millised oskused, suhted või keskkonnamuutused võiksid last aidata. Koostöös lapse ja perega saab ta toetada lahenduste leidmist, mis on lapse jaoks arusaadavad ja teostatavad.

Tugiisik aitab lapse ja pere igapäevaelus kokkulepitud eesmärke ellu viia. Ta võib toetada last ja peret päevakava järgimisel, suhete loomisel, igapäevaste ülesannetega toimetulekul ja vajalike oskuste harjutamisel. Kuna tugiisik näeb last sageli loomulikes olukordades, saab ta märgata nii raskusi kui ka edusamme ning jagada asjakohast teavet võrgustikuga kokkulepitud viisil. Tugiisik ei asenda lapsevanemat ega teisi spetsialiste, vaid aitab perel eesmärke saavutada.

Lisateenuste osutajad – näiteks psühholoogid, terapeudid, perelepitajad või muud lapse ja pere vajadustele vastavad spetsialistid – pakuvad tuge konkreetsete probleemide lahendamiseks. Teenuse kaasamise eesmärk peab olema selge: millist vajadust teenus aitab katta, millist muutust soovitakse saavutada ja kuidas hinnatakse selle mõju lapse heaolule. Teenus ei tohiks jääda eraldiseisvaks tegevuseks, mille seos lapse igapäevaeluga on ebaselge.

Lapsevanem tunneb lapse igapäevaelu, tema harjumusi, suhteid ja vajadusi. Tema kaasamine ei tohiks piirduda kohustuste või soovituste andmisega. Oluline on mõista, mis on perele keeruline, millised lahendused on realistlikud ning millist tuge lapsevanem vajab, et lapse heaolu paremini toetada. Lapsevanemal on keskne roll lapse kasvatamisel ja tema heaolu ja õiguste tagamisel. Koostöö aitab otsida pere enda tugevusi ja suurendada lapsevanema kindlustunnet.

Laps ise peab saama võimaluse väljendada oma arvamust, rääkida oma kogemustest ning osaleda talle arusaadaval viisil enda elu puudutavate lahenduste kujundamisel. Lapse vaade võib aidata täiskasvanutel märgata asjaolusid, mis muidu jääksid tähelepanuta.

Loomulik tugivõrgustik – sageli kasutamata võimalus

Professionaalse võrgustiku kõrval vajab rohkem tähelepanu lapsevanema loomulik ehk mitteformaalne tugivõrgustik.

Keerulises olukorras võib lapsevanem tunda, et kogu vastutus lasub temal. Samal ajal saavad spetsialistid toetada peret lähedaste kaasamisel, kes saaksid pakkuda praktilist abi, kuulata, aidata lapse hoidmisel või toetada lapsevanemat pingelisel ajal.

Mõnikord võib üks usaldusväärne inimene aidata luua muutuse, mida ükski teenus üksi ei suuda saavutada. Vanavanem võib võtta lapse enda juurde pärast koolipäeva, peresõber aidata korraldada lapse huvitegevuses osalemist või mõni lähedane pakkuda lapsevanemale tuge olukorras, kus ta tunneb end kurnatuna.

Seetõttu käsitletakse võrgustikutöös ka järgmisi küsimusi: kes on pere jaoks olemas? Kelle poole saab lapsevanem raskel hetkel pöörduda? Kes on lapsele oluline ja turvaline täiskasvanu? Millist abi oleks pere valmis oma lähedastelt vastu võtma?

Loomuliku tugivõrgustiku kaasamine peab toimuma lapse ja perega koostöös, austades nende soove, privaatsust ja turvalisust. Kõik lähedased ei pruugi olla sobivad toetajad ning iga pere ei soovi oma isiklikku olukorda laiema ringiga jagada.

Eesmärk ei ole asendada professionaalset abi lähedaste abiga. Eesmärk on tugevdada lapse ja pere ümber olevat turvalist toetavat keskkonda, et abi oleks olemas ka väljaspool spetsialistide vastuvõtte ja kokkulepitud kohtumisi.

Vastutus ei lõpe võrgustikukohtumisega

Võrgustikukohtumise tulemus peab olema konkreetne ja arusaadav tegevuskava. Iga kokkuleppe puhul tuleb teada, mida tehakse, kes selle eest vastutab, mis ajaks tegevus ellu viiakse ning millal hinnatakse selle tulemust.

Lastekaitsetöötaja aitab koordineeritava juhtumi puhul hoida tervikpilti ja korraldada kokkulepete ülevaatamist. Iga osapool vastutab samal ajal oma ülesannete täitmise eest. Kui kaasatud on uus teenus või loomulik tugivõrgustik, peab ka nende panuse eesmärk olema selge.

Oluline ei ole üksnes see, kas kokkulepitud tegevus toimus. Tähtis on ka selle mõju. Kas laps käib sagedamini koolis? Kas konfliktid on vähenenud? Kas laps oskab raskes olukorras abi küsida? Kas lapsevanem tunneb, et tal on rohkem võimalusi olukorraga toime tulla? Kas lapse ümber on rohkem turvalisi suhteid ja täiskasvanuid, kellele saab toetuda?

Kui soovitud muutust ei teki, tuleb uuesti hinnata nii lapse vajadusi, olemasolevaid ohte ja kaitsetegureid kui ka valitud lahenduste sobivust. Vajaduse korral tuleb tegevuskava muuta.

See tähendab, et võrgustikutöö ei ole ühekordne kokkulepe, vaid järjepidev protsess, milles õpitakse koos lapse ja perega ning kohandatakse tuge vastavalt olukorrale.

Võrgustikutöö tugevus ei seisne selles, et üks spetsialist teeb rohkem kui teised või et lapse ümber on võimalikult palju teenuseid. Tugev võrgustik ühendab professionaalse abi, pere enda tugevused ja lapsele olulised turvalised suhted.

Võrgustikutöö oluline tagasisidemõõdik on see, kas ühine tegevus on muutnud lapse elu turvalisemaks ning aidanud lapsel ja perel paremini toime tulla.

Kerli Gutman-Laht
lastekaitseteenistuse juhataja

KES KUULUVAD LAPSE TUGIVÕRGUSTIKKU?

- Lastekaitsetöötaja – koordineerib koostööd ja hindab abivajadust.
- Kool – märkab lapse igapäevast toimetulekut.
- Sotsiaalpedagoog – toetab suhteid ja sotsiaalseid oskusi.
- Tugiisik – aitab kokkulepitud tegevusi ellu viia.
- Teenuseosutajad – pakuvad tuge konkreetsete vajaduste korral.
- Lapsevanem – tunneb kõige paremini lapse igapäevaelu.
- Laps ise – tema arvamus ja kogemus on keskse tähtsusega.
- Lähedased inimesed – saavad pakkuda igapäevast tuge ja turvatunnet.

VÕRGUSTIKUTÖÖ PÕHIKÜSIMUSED

Võrgustikutöös otsitakse vastuseid järgmistele küsimustele:

- Mis teeb lapse olukorras muret?
- Mis toimib juba praegu hästi?
- Kes saavad last ja peret toetada?
- Mis aitaks suurendada lapse turvalisust?
- Millised tegevused tuleb kokku leppida?
- Kuidas hinnata, kas olukord on paranenud?

Ravimite pakendamise teenus aitab raviskeemi järgida

Milliseid ravimeid ma pean võtma ja millal? Kas mul on retsept olemas? Kuidas ma apteegist ravimid kätte saan? – just need on iga päev ravimeid kasutava inimese küsimused.

Projektiga „Inimkeskse hoolekande- ja tervishoiusüsteemi koordinatsioonimudeli rakendamine ja ettevalmistused TERVIKu loomiseks Saare maakonnas“ raames avaldame artiklite sarja, mille eesmärk on tõsta kogukonna teadlikkust ennetustegevustest ja olemasolevatest teenusest, et elada vanemas eas võimalikult kaua ja iseseisvalt oma kodus. Sel korral kirjutame võimalusest, mis puudutab väga paljusid inimesi ning nende lähedasi: ravimite pakendamise teenus, mille eesmärk on toetada ravimite õigesti kasutamist.

Ravimite õiges koguses ja õigel ajal võtmine on ääretult oluline selleks, et isik, kellele ravimid on määratud:

- saaks ravist maksimaalset kasu;
- paraneks võimalikult tõhusalt ja ohutult;
- järgiks raviskeemi, et ravi oleks tulemuslik;
- terviseolukord paraneks ning tüsistuste risk väheneks;
- saaks parima võimaliku ravitulemuse.

Personaalse pakendamise teenusega liitumise korral muutub ravimite võtmine arsti ettekirjutuse järgi palju lihtsamaks ja järjepidevamaks. Arsti poolt määratud pidevaks tarvitamiseks mõeldud ravimid pakendatakse manustamisaegade kaupa kokku ühekordsetesse pakenditesse, millele on märgitud kuupäev ja manustamisaeg. Tänu sellele on ravi tulemuslikum ja aitab saavutada kokkuhoidu ravimitele tehtavatelt kulutustelt.

Ravimite personaalse pakendamise korral tegeleb teie ravimitega personaalne apteeker. Ravimite pakendamiseks kasutab apteek moodsat ja ajas tõestatud tehnoloogiat, mis on välja töötatud teiste Euroopa riikide enam kui 20-aastase kogemuse põhjal. Kogu protsessi eest vastutab vastava väljaõppe saanud apteeker. Kaasaegne tehnoloogia ja ranged kvaliteedinõuded kindlustavad selle, et igas pakendis on alati õiged ravimid õiges koguses.

Elanikkond Eestis vananeb. Ravimite õige kasutamine parandab tunduvalt inimeste elukvaliteeti ning vähendab lähedaste murekoormat.

Teenus sisaldab perearstiga suhtlemist, retseptide tellimist, ravimite pakendamist ja kohaletoomist.

Teenuse hind ühes kuus on 5 eurot. Ravimite personaalse pakendamise teenust on võimalik tellida ka teisele inimesele!

Selleks on vajalik võtta ühendust apteegiga:

- Telefoni (+372) 457 3291, 5340 0591 või
- e-kirja teel piret@leisiapteek.ee

Teenust tellides tuleb informeerida apteekrit järgmisest infost:

- milliseid ravimeid igapäevaselt tarvitatakse ja kuidas toimub annustamine ehk raviskeem;
- kui kauaks olemasolevaid ravimeid jätkub – selle alusel saab apteekriga kokku leppida, millisest kuupäevast alates on mõistlik üle minna personaalselt pakendatud ravimite kasutamisele;
- perearsti/eriarsti nimi ja kontaktandmed.

Saadud info alusel saavad apteekrid koostöös raviarstiga välja selgitada või kinnitada raviplaani, läbi arutada kõik teie või teie lähedase ravimitega seotud küsimused ning paika panna raviskeemi. Ravimid pakendatakse personaalsete annustega ravimlindiks üldjuhul kaheks kuuks.

Enne esimese tellimuse kinnitamist sõlmitakse teenusega liitumiseks leping.

Kuidas teenus töötab?

Apteeker tellib perearstilt vajalikud retseptid. Seejärel ravimid pakendatakse raviskeemi järgi, vastavalt tablettide sissevõtmise järjekorras, kellaaja täpsusega. Pakendil on kirjas ravimi nimi, tablettide välimuse kirjeldus, seerianumber, aegumise kuupäev ning manustamise kellaaeg. Pakendatud ravimid toimetatakse kasutajale spetsiaalses karbis. Edasine ravimite võtmine on lihtne, mugav, turvaline ja jõukohane ka eakale inimesele.

Eliis Paimre
võrgustikujuht
Piret Rand
proviisor
Leisi apteek

Eesti tuleviku heaks

Kaasrahastanud Euroopa Liit

* * *

93-aastane Helgi saab igapäevaste toimetustega iseseisvalt hakkama. Vajab abi koristamisel, poest toidu toomisel ja ravimite kasutamisel. Seni pandi ravimid ravimikarpi nädalaks valmis, aga prouat häiris, et karbil puudus info, mis tabletid on talle valmis pandud. Samuti oli ravimite nädalaks ette pakendamine pereliikmetele keeruline ja ajakulukas. Samuti uuendati enne pakendamist koostöös perearstiga raviskeemi, sest osa ravimeid ei olnud tervise seisukohast enam vajalikud.

* * *

65-aastane Avo kasutab iga päev kaheksat ravimit eri kellaaegadel. Abikaasa on medõde ja saab ravimite nädalaks valmis panemisega suurepäraselt hakkama. Siiski otsustati personaalse pakendamise kasuks, sest ravimite valmispanekuks kulub tohutult aega. Abikaasad hindasid ühiselt veedetavat kvaliteetaega, mis tekkis seoses ravimite pakendamise teenuse kasutamisega.

ÜHENDUS ALGAB MÄRKAMISEST: tule konverentsile „Üksildusest ühenduseni“

Mõnikord piisab ühest siirast küsimusest, tähelepanelikust kuulamisest või väikesest heateost, et inimene tunneks, et ta pole üksi, teda on märgatud ja temast hoolitakse.

4. detsembril kell 10–16 toimub Kuressaare kultuurikeskuses konverents „Üksildusest ühenduseni“, kuhu on oodatud kõik, kes soovivad üksilduse teemat paremini mõista ning kaasa mõelda, kuidas üksteist rohkem märgata, hoida ja toetada. Konverents kutsub arutlema selle üle, kuidas luua kogukonnas rohkem inimlikku lähedust, hoolivust ja kuuluvustunnet.

Üksildus võib puudutada meist igaüht, sõltumata vanusest, elukorraldusest või sellest, kui palju inimesi meid pidevalt ümbritseb. Seda võivad kogeda nii lapsed, noored, tööealised kui ka eakad. Üksildust võib tunda inimene, kes elab üksi, kuid ka see, kelle ümber on pere, sõbrad või töökaaslased.

Üksildus ei tähenda alati inimeste puudumist meie ümber, vaid vahel hoopis tunnet, et meil pole kedagi, kellega oma mõtteid, rõõme või muresid päriselt jagada.

Sageli jääb üksildus teistele märkamatuks. Inimene võib naerata da, käia tööl, osaleda igapäevastes tegemistes ja näida väliselt hästi toime tulevat, kuid tunda sisimas, et ta ei kuulu kuhugi või et tema olemasolu ei ole kellelegi oluline. Mõnikord ei osata oma üksildusest rääkida, mõnikord ei julgeta seda tunnistada. Samuti võib juhtuda, et kui meie enda elus on kõik hästi, ei oska me märgata kellegi teise vaikset kõrvalejäämist.

Seepärast on oluline mõista, et üksildus ei ole ainult inimese isiklik mure, vaid ka kogukonna ühine väljakutse. Me kõik vajame tunnet, et oleme kellelegi olulised, et meid kuulatakse ja meiega arvestatakse. Iga inimene väärib võimalust tunda end märgatu, vajaliku ja kaasatuna.

Konverentsil käsitletakse üksildust kui mitmetahulist ja kogu elukaart puudutavat nähtust. Päeva jooksul räägitakse üksilduse eri vormidest ja põhjustest ning sellest, miks ei pruugi üksildus alati teistele nähtav olla. Arutletakse, kuidas üksildust ennetada, õigel ajal märgata ja leevendada ning milline roll on selles lähedastel, kogukonnal ja erinevatel tugivõimalustel.

Erilist tähelepanu pööratakse sellele, kuidas jõuda inimesteni, kes ise abi ei küsi või kellel puuduvad võimalused ühistegevustes osalemiseks. Mõnikord võib takistuseks olla tervis, liikumisvõimaluste puudumine, majanduslik olukord või vähene teadlikkus olemasolevatest võimalustest. Teinekord vajab inimene lihtsalt julgustust, sõbralikku kutset või kedagi, kellega koos esimene samm astuda.

Ühenduse loomine ei tähenda alati suuri ettevõtmisi. Vahel algab see sellest, et märkame oma naabrit, helistame inimesele, kellega pole ammu suhelnud, kutsume kellegi ühisele jalutuskäigule või võtame aega, et päriselt kuulata. Väikesed, kuid siirad tähelepanuavaldused võivad anda inimesele tagasi tunde, et ta on oluline ja kuulub teiste hulka.

Messiala tutvustab abi- ja osalemisvõimalusi

Konverentsi ajal on Kuressaare kultuurikeskuse fuajees avatud messiala, kus teenusepakkujad ja organisatsioonid tutvustavad vaimse tervise parandamise võimalusi ja vaimse heaolu hoidmist, samuti sotsiaalset kaasatust toetavaid teenuseid ja tegevusi.

Saab tutvuda nõustamis- ja tugiteenustega, vaimset tervist toetavate tegevustega, vabatahtliku töö võimalustega ning teiste kogukondlike ettevõtmistega. Kõik need pakkumised võivad aidata inimestel leida uusi suhtlusvõimalusi, tuge keerulistes olukordades ning julgust oma igapäevaelus muutusi teha.

Messiala annab võimaluse küsida täiendavat teavet, luua uusi kontakte ning leida endale või oma lähedastele sobivaid toetusvõimalusi. Samuti aitab see muuta nähtavamaks Saaremaal juba olemasolevaid teenuseid ja tegevusi, millest inimesed ei pruugi veel teadlikud olla.

Oluline on, et inimene ei peaks oma murega üksi jääma ega tundma, et abi otsimine on nõrkuse märk.

Abi küsimine, toe pakkumine ja teistega ühenduse loomine on loomulik osa inimlikust hoolimisest.

Kuidas luua hoolivamat ja märkavamat kogukonda?

Konverentsipäeva lõpetab vestlusring, kus arutletakse, kuidas kogukonda aktiivsemalt kaasata ning millised võiksid olla praktilised võimalused üksildust märgata, ennetada ja leevendada.

Koos otsitakse vastuseid küsimustele, kuidas jõuda inimesteni, kes jäävad tavapärastest suhtlus- ja osalemisvõimalustest kõrvale, ning mida saavad teha lähedased, naabrid, vabatahtlikud, teenusepakkujad ja kogukond tervikuna.

Arutelu keskmes on ka küsimus, kuidas muuta hoolimine ja märkamine meie igapäevaelu loomulikuks osaks. Kuidas luua sellist kogukonda, kus inimene ei pea alati ise esimest sammu tegema, vaid teda märgatakse, kutsutakse kaasa ja aidatakse vajaduse korral leida sobiv toetus?

Üksildust ei saa alati ühe kohtumise või vestlusega kaotada, kuid iga loodud kontakt võib olla algus millelegi suuremale – usaldusele, sõprusele, kuuluvustundele ja uuele elurõõmule.

Tule kuulama, kaasa mõtlema ja ühendust looma!

Konverentsil osalemine ja osalejatele pakutav suupistelaud on tasuta. Kohtade arv on piiratud, seetõttu kiirusta registreerumisega.

Osalemiseks palume registreeruda hiljemalt 30. novembriks 2026 e-posti aadressil **janne.mets@saare.ee**.

Konverentsile on oodatud kõik inimesed, kellele lähevad korda inimeste heaolu, hoolivus ja üksteise märkamine.

Tule kuulama, kaasa mõtlema ja arutama, kuidas saame üheskoos luua kogukonna, kus keegi ei peaks tundma, et ta on oma muredega üksi.

Mõnikord algab suur muutus väga väikesest asjast – sellest, et keegi märkab, küsib ja jääb vastust kuulama.

Janne Mets
Maarika Vaino

Saaremaa vald toetas sotsiaalvaldkonnaga seotud sündmusi ja tegevusi

14. septembrist kuni 30. septembrini 2026 oli avatud sotsiaalprojektide II taotlusvoor. Taotlusvooru toetussumma oli mõeldud erivajadustega inimeste, sealhulgas laste ning nende peredele erinevate uudsete teenuste ning algatuste osutamiseks, mida Saaremaal hetkel veel ei pakuta. Eesmärk oli aidata erivajadustega inimeste arenguvõimalusi, võrdsete võimaluste parandamist kohalikus kogukonnas ning toetavaid tegevusi ja sotsiaalset kaasatust. Samuti tegevusi, mis aitavad ennetada abivajaduse süvenemist.

Taotlusvooru toetusfondi suurus oli 4499 eurot ja toetuse ülempiir 1490 eurot taotluse kohta.

Toetust said järgnevad projektid:

MTÜ Kavandi Kandi Seltsi projekt „Kokates julgemaks, tegutsedes osavamaks“.

Projektiga pakutakse erivajadustega lastele ja nende peredele praktiliste igapäevaoskuste arendamist, mille põhifookus on õppida toitu valmistama. Lapsed saavad vastavalt oma võimetele ja vajadustele ise toidu valmistamisel osaleda ning arendada oskusi, mis toetavad nende iseseisvust ja igapäevast hakkamasaamist tulevikus.

Kogukonnaga koos kokkamine toetab sotsiaalset kaasatust, sest tegevused toimuvad kohalikus Kavandi seltsimajas. Ühine kokkamine loob võimaluse suhelda, teha koostööd, jagada kogemusi ja veeta aega turvalises ning toetavas keskkonnas. Igapäevaoskuste järjepidev harjutamine aitab lapsel samm-sammult suurendada iseseisvust ja toimetulekut ning annab lapsevanematele võimaluse oma last praktiliste tegevuste kaudu toetada. Lapsed saavad kogeda eduelamust, mis tõstab enesekindlust iseseisvalt tegutsemiseks. Kõik osalejad saavad teadmisi ja praktilisi ideid, mida saab kasutada igapäevaelus oma koduses köögis.

Saaremaa Liikumispuudega Inimeste Seltsi projekt „Veega sõbraks“.

Projekti eesmärk on Saaremaa valla puuetega inimeste ühiskonnaelus aktiivse osalemise toetamine, paremad võimalused uute teadmiste omandamiseks, tervise toetamiseks ning aktiivseks huvitegevuseks. Füüsilise aktiivsuse toetamiseks toimub loengupäev toitumisest ja liikumisviisidest ning viis vesijooksu treeningut.

Vesijooks parandab vastupidavust, tugevdab südant, lihasjõudu ja paindlikkust, aitab taastuda vigastustest ning leevendab valu. Lisaks aitab vesi vähendada stressi ja soodustab üldist heaolu. Vesijooksu ainulaadsus peitub vee omadustes – vee kandevõime ja vastupanuvõime teevad sellest sobiva treeningu peaaegu kõigile, sealhulgas inimestele, kellel on füüsilised piirangud või ülekaal. Lihas- ja tasakaalutreening vees annab praktilised oskused iseseisvaks eluks, kukkumiste ennetuseks ning seeläbi hooldusvajaduse vähendamiseks.

Saaremaa puuetega inimeste kultuuriühingu Möte projekt „Kaasates kaasajat“.

Projekti kaudu antakse puuetega inimestele ja nendega tegelevatele asutustele võimalus olla nähtav ja tunda ennast ühiskonnas kaasatuna. Projekti üks eesmärkidest on näidata, millist olulist rolli omavad toetajad ja vabatahtlikud erinevatelt elualadelt puuetega inimeste kaasamiseks ühiskonda. Uuendusliku algatusena on alustatud koostööd Saaremaa gümnaasiumi õpilaste ja õpetajatega.

Puuetega inimesed on väga vähe kaasatud sporditegevustesse. Eelkõige on erivajadustega inimeste jaoks vaja leida tervist edendavaid tegevusi, et nad ei langeks ühiskonnas veel tõrjutumasse olukorda. Põhiline probleem on täisealiste erivajadustega inimeste vähene sportlikes tegevustes osalemine. Peamine eesmärk on korraldada spordipäev, kuhu on oodatud osalema Saare maakonnas elavad puuetega inimesed vanuses 16 aastat ja vanemad. Tänapäevases uuenduste maailmas on erivajadustega inimeste jaoks ääretult oluline stabiilsus ja turvalisus, mistõttu on kavas olevad alad välja töötada vastavalt sihtrühma võimetele. Spordipäev toimus 29. oktoobril 2026 Kuressaare spordihoones, kus päeva jooksul olid võistlused kergejõustikualadel ja ka kohandatud võistlusaladel, et tagada sooritusvõimalus kõigile osalejatele olenemata puudespetsiifikast. Spordipäeva eripära oli tunnustada iga osalejat. Osaledes pole tähtis saavutatud tulemus, vaid sportlik sooritus vastavalt isiklikele võimetele.

Saaremaa valla puuetega inimeste korraldatud laat „Oma asi“ toimub 19. detsembril 2026 Saaremaa Puuetega Koja õuealal ja ruumides aadressil Kuressaare, Pikk 39. See on üritus, mille nimel on paljud puuetega inimesed ja nendega tegelevad organisatsioonid teinud tööd terve aasta. Laadal müüakse ainult puuetega inimeste valmistatud või nende kasvatatud tooteid. Müüjad on samuti, kas puuetega inimesed ise või neid abistavad vabatahtlikud.

Ülle Korsar
sotsiaaltöö peaspetsialist

Mida õppida Hollandilt? Tugevad kogukonnad ei sünni juhuslikult

Oktoobris avanes Saaremaa valla rändespetsialistil võimalus osaleda Eesti linnade ja valdade liidu organiseeritud õppereisil Hollandisse. Riik on muuhulgas tuntud ka kui parima rändepoliitikaga riik Euroopas ning plaan oli lähemalt uurida, mida see „parim“ siis sisuliselt tähendab.

Päevakavad olid tihedad, külastasime mitmeid omavalitsusüksusi ning avastamisrõõmu jagus rohkem, kui oodata oskasime. Rändega seotud teemad tunduvad sealmaal tõepoolest targalt organiseeritud olevat ning mis veel toredam – need ka toimivad ilma, et ahelasse mõni auk sisse jäänud oleks.

Mida ma siis tähele panin:

Esiteks, integratsioonipoliitika seisab seal kolmel sambal: Hollandi väärtusruumi tutvustamine, hollandi keele õpe ja kohustuslik osalemine ühiskonnaelus.

Teiseks, riik on loonud selge raamistiku, mis aitab sisserändajal ja ametnikul koostöös luua loogilise ja konkreetse teekonna selleni, kuhu kolme aasta pärast jõudma peab. Näiteks tuleb selle ajaga saavutada hollandi keeles B1-tase, käia ühiskonna väärtusi ja kultuuriruumi selgitaval koolitusel, samuti on kohustuslikud ühiskonnaelus osalemise tunnid, mis võivad tähendada nii vabatahtlikku kui ka tasustatud tööd jne.

Seatud plaani täitmisest sõltub otseselt, kas elamisluba pikendatakse või ei. Erandjuhtude jaoks on kindlasti ka erandid, kuid riigi seatud kohustuste peale vilistada ei ole väga võimalik.

Kolmandaks, keskvalitsuse ja kohaliku omavalitsuse tasand toetavad üksteist ja teevad koostööd. Keskvalitsus suunab sisserändaja kohalikku omavalitsusse ning integratsiooniülesanne on KOV-i lahendada – tuleb leida elukoht, pakkuda kohanemisteenuseid, keeleõpet jne. Jaotamise printsiip tundub õiglane: riiklikul tasandil jälgitakse, et omavalitsustes oleks kohalike ja sisserändajate suhteprotsent enam-vähem sarnane. Täpselt sama õiglaselt on lahendatud ka see, et keskvalitsus annab kohalikule omavalitsusele iga saadetud sisserändajaga kaasa ka korraliku finantspaketi, et KOV-il oleks suutlikkus eelpool mainitud teenuseid pakkuda.

Neljandaks, KOV ja kogukonnad on aktiivses suhtluses ning üksteisele toeks. Holland on tuntud alt-üles juhtimisprintsiibi rakendamise poolest, mis tähendab, et otsused saavad alguse kogukonnast, mitte keskvalitsuse kabinettidest. Asumite ja külade elanikud osalevad meeleldi heategevuses (jah, neil on ka elatustase, mis võimaldab ellujäämisvõitluse asemel heategevusse panustada), palju sündmusi, mis ka uustulijate lõimumist toetavad, toimuvad elanike algatusel ja KOV-i toel ning sümbioosis. Näiteks pakub Utrechti KOV vabatahtlikuks tegevuseks tasuta ruume, mis armsalt sarnanevad elutoaga, kus piirkonna elanikud saavad kas lihtsalt kohvi joomas käia ja maailma asju arutada või korraldada lauluvõistlusi või muud sarnast, mis just piirkonna elanikele huvi pakub.

Viiendaks, inimeselt inimesele tasand suhtlemises tundub seal samuti ülihästi toimivat. Hollandlased tundusid olevat ülimalt uudishimulikud, avatud ja sõbralikud, kuid samal ajal jälgisid väga hoolikalt ka distantsi, et igaühe privaatsust austada. Integratsiooninäide on siinkohal tuua Breda linnast. Neil on *buddy to buddy* programm, mille kohaselt viiakse kokku üks kohalik ja üks sisserännanu, kes poole aasta jooksul üksteiselt õpivad ning kohaliku ülesanne on muuhulgas toetada uustulijat kohaliku eluga harjumisel. Kuna paarid moodustatakse ühiste huvide baasil (muusika, sport vms) on sagedane olukord, et jäädakse sõbrustama ka päriselt ning kogu eluks. Armas, eksju?

Kokkuvõttev tõdemus võiks kõlada kuidagi nii: sissevaade Hollandi toimimisele oli ülimalt inspireeriv, kogu Eestil oleks sealt kindlasti väga palju õppida mitmes valdkonnas ja tasandil. Kõige lihtsam asi millesse me inimestena kõik saame panustada, et meie ühiskond rõõmsamaks ja sõbralikumaks muutuks on aga isiku tasandil heataktlikkus võõra vastu ja uudishimulik avatus uuele. Mina naeratan ja tervitan nüüd veelgi sagedamini ja nii mõnigi kord on see viinud väga armsa vestluseni täiesti võõra inimesega. Pärast on süda mõnusalt soe ja sügis tundub kohe vähem külm.

PS! Kui keegi on huvitatud endale leidma sisserändajast tuttavat, kellega näiteks terviseringe jalutades maailma asju arutada, laulukoori minna, füüsika reebuseid lahendada vms, siis võtke julgelt ühendust aadressil ulvi.lehtsalu@saaremaavald.ee või helistage telefonil 5420 0382. Proovime omalt poolt abiks olla sobiva persooniga tutvumisel.

Piret Stepanova
sisserändajate lõimumiskoordinaator
Õppereisi rahastas Euroopa Sotsiaalfond

Selgusid huvihariduse ja huvitegevuse projektivooru toetuse saajad

Projektikonkursile esitati tähtajal kokku 48 projekti kogusummas 106 242 eurot.
Hindamiskomisjon otsustas toetada nii täies mahus kui ka osaliselt kokku 20 projekti ning eraldada huvihariduse ja huvitegevuse projektidele 28 374 eurot.
Toetuse saajad:

Nr	Taotleja	Projekti pealkiri	Toetussumma (€)
1	Leisi kool	Tantsuline liikumine Leisi kooli 1.– 4. klassi õpilastele	1495
2	Saaremaa noorsootöö keskus	3D-loome-LAB	1400
3	Spordiklubi Saare Jõud	Ka suured lapsed mängivad nukkudega	1500
4	Mittetulundusühing Orissaare Sport	Orissaare spordikooli võrkpalli treeningvahendite täiendamine	600
5	Kaali kool	Pärimus meie ümber	1070
6	MTÜ SaareSära Tantsukool	Mitmekülgsemad treeningvõimalused SaareSära tantsukooli noortele	650
7	MTÜ Saare Pickleball	Saare Pickleball – laste treeningtingimuste mitmekesistamine	1000
8	Lümanda põhikool	Suusatame mõnuga!	735
9	MTÜ Saaremaa Tantsutüdrukud	Saaremaa tantsutüdrukute treenimistingimuste parandamine	1400
10	Veikko Lehto	Yamaha EAD10 elektroonilise mikrofoni/helisüsteemi soetamine koos kõrvaklappidega	500
11	Salme põhikool	Digitaalsest ideest päris esemeni	1500
12	Saaremaa spordikool	Noorte sportliku tegevuse mitmekesistamiseks inventarikomplekti soetamine	1500
13	Männiste OÜ	Viburing Leisi piirkonna lastele	1500
14	Võimlemisklubi Pärl	Osalemine kõrgetasemelisel rahvusvahelisel rühmvõimlemise võistlusel Miss Valentine 2027	1500
15	MTÜ Pöide Pasunakoor	Flöödid puhkpilliõppeks	1150
16	Aste põhikool	Kooliraadio meie koolis	2000
17	Valjala noorte tehnikaklubi	Tehnikaalase huvitegevuse pakkumise jätkamine Saaremaal	4500
18	Saaremaa Spordiklubi Linda	Kergejõustikuvahendid lastele	1500
19	Kärla põhikool	Tulevikuoskuste ja loovtehnoloogia õppevahendid huviringides	2000
20	Rahvaspordiklubi Riimes	Inventari soetamine tantsukoolile Semiir	874



Suurem Euroopa, tugevam Euroopa

6. oktoobril tutvustas Euroopa Komisjon ettepanekuid, mille eesmärk on valmistada Euroopa Liitu ette võimalikuks laienemiseks lähiaastatel. Eesmärk on tagada, et ka rohkemate liikmesriikidega Euroopa Liit oleks jätkuvalt tõhus, konkurentsivõimeline ja suuteline kiiresti otsuseid langetama.

Komisjoni ettepanekute kohaselt saaksid kandidaatriigid osaleda mõnes EL-i tegevusvaldkonnas juba enne täisliikmeks saamist. Erilist tähelepanu pööratakse energeetika-, transpordi-, digi- ja kaitsevaldkonnale. Samuti soovib komisjon muuta mõnes küsimuses otsuste tegemise kiiremaks, vähendades vajadust ühehäälsete otsuste järele.

Euroopa Komisjoni hinnangul on Euroopa Liidu laienemine oluline investeering Euroopa julgeolekusse, stabiilsusse ja majandusarengusse. Ka Euroopa Parlament on rõhutanud, et laienemine aitab tugevdada Euroopa julgeolekut ja vähendada geopoliitilist ebastabiilsust Euroopa Liidu piirialadel.

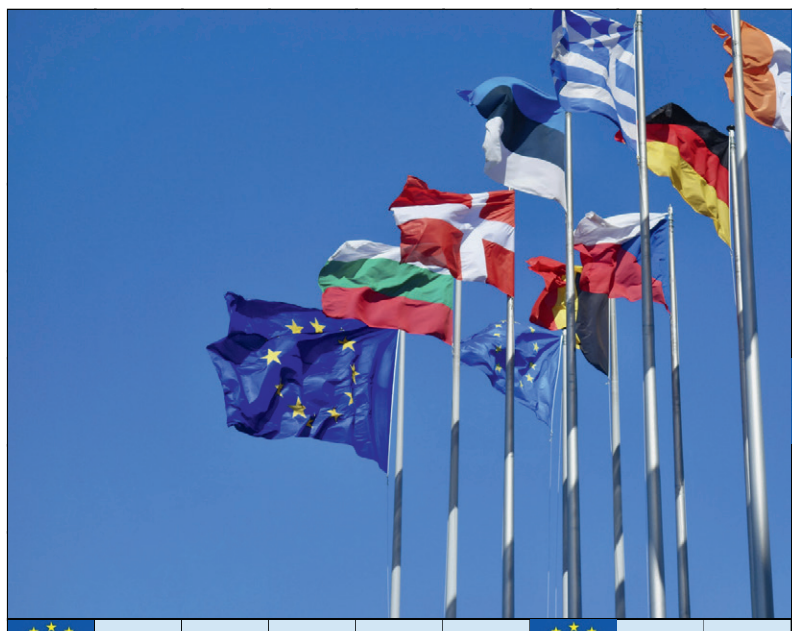
Euroopa Komisjoni järgmine samm on jätkata arutelusid Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Parlamendiga ning valmistada ette vajalikud poliitikamuudatused. 2026. aasta laienemispaketi osana esitas komisjon oktoobri lõpus Montenegro, Albaania, Moldova ja Ukraina jaoks soovituslikud tegevuskavad ning ettepanekud kandidaatriikide järkjärguliseks lõimumiseks Euroopa Liiduga.

Praegu kuulub Euroopa Liitu 27 liikmesriiki.

Septembris ilmunud ristsõnamängu „Tunne Euroopat" õige vastus oli „NOORED EUROOPAS". Õigeid vastuseid laekus üle 80 ning loosi tahtel võitsid 50-eurose Coopi kinkekaardi Riko Robi Tamtik, Marleen Püüa ja Jüri Mehik. Auhinnad saab kätte Europe Direct Saaremaa teabekeskusest Kuressaares Lossi 1.

Allpool leiad selle aasta viimase ristsõna! Edukat lahendamist ja head loosiõnne!

Annely Aavik
Europe Direct Saaremaa teabekeskuse juhataja



	HÄNDIKÄP	TALTUNUD ISIK	NJUUTON	KITSAS JÕEKE	SIHT-ASUTUS		ROOMA RIIGIMEES JA VÄEJUHT	TEHNO-LOOGIA-ETTEVÕTE	DON HENLEY	SÕIDUK	RAHVA-RINNE		FOSFOR	JALAMAID	USA OSARIIK
RAHVUS						MUUSIK TANEL ... / TÄHTI EL-I LIPUL						MERE-MÄRK / AI			
DEKA-			ÄRKAMISAJA TEGELANE (EESN.) / ISESEISVUS										TED DANSON / SIIMENS		
LUME-KUNIN-GANNA					LASKE-RELV / END. HOLLANDI JALGPALLUR				TESLA / SÕJALINE LIIT		..., TESSA, KOSSA / KRISTLIK KESKUS PÄRNUS				
	UMBERTO TOZZI HITT / AJAKIRJANIK (NIMI+IN.)			SELLE KUU PÄEVAL / VÄGA PISIKE				USA SPRINTER ... LYLES / MEGA-					ELS HIMMA / NIME-SEADUS		
KUDRU-TAMA, FLIRTIMA										HÕLMIKPUU / HETKI					
LIIVAKOTI OMANIK / ASESÕNA								EHITUS-INSENER (IN.+NIMI) / VANA-ROOMA KODANIK							END. NÄITLEJA (IN.+NIMI)

	PEOLE	LASER DIAG-NOSTIC INSTRU-MENTS	INTRESSI-MÄÄR	TUGEV MULJE	*DESIGN IS KINKY*		SÕBER (PRANTS. K.)	VASTUS / TROSS									HEKTO-LIITER / FRAKTSIOO-NIDE ARV EP-S		
SUUR-RÄTT						SIIRAS / HELILOOJA (IN.+NIMI)					ÄRIVAIM / 10 LIVRI			SAMA-, VÕRDNE- / ...TAJA JÄRV VÕRUMAAL			END. SAKSAMAA LIIDU-KANTSLER / NIKKEL			
UUENDUSLIK ETTEVÕTE									END. LAULJA (IN.+NIMI) / "... POST-MARK"						POPBÄND CODE ... / END. JALG-PALLUR			URMAS ALENDER / VANUSE		ALFA / EESTI ERAS-TAMISAGEN-TUUR	
ÕIGUSAKT										FANTASEE-RIMINE / 1502.									... LOOTUSE NEEM / VÕIMLEMIS-RIIST		
URAAN		ISIKU-KOOD / KÜLA HIIUMAAL			HAPNIK / KIRJANIK ... MARAN		TÜHJUS / END. KIRJASTUS								LIIS LEMSALU / SUN HUNG KAI		SEINA-PABER / VA...MA				
TÕLKE-TEKSTID TELERIS											WALESI ELANIK / PLAATINA							END. GRAAFIK / HÜÜD-SÕNA			
NURIPIDI LÕPPOSA				KAALIUM / TÄHT IIRI NIMEDE EES		MI TÄHIS / *PIANO*		NINA... / LAMBDA				RIIK AAFRIKAS / PILLE					VALL-SELJAK / RAADIUS			Nr 1 ristsõnad nutigrupp.ee
EL											SÕIDUKIT VEDAMA VÕI TÕUKAMA									

Ristsõna vastus saata hiljemalt 02.01.2027 aadressile euroopa@saaremaavald.ee või kirja teel ümbrikus aadressile Lossi 1, Kuressaare 93819 (märksõna „Euroopa ristsõna"). Vastusele lisada oma nimi ja telefoninumber. Õigesti vastanute vahel loosime välja auhindu. Võitjate nimed avaldame 2027. aasta jaanuarikuu lehes. Kõigi nende vahel, kes saadavad õige vastuse vähemalt 4 ristsõna kohta, loosime 2027. aasta alguses välja ka peaauhinna.

KULTUURI- JA SPORDISÜNDMUSED

ASTE

ASTE RAHVAMAJA

- 29. novembril kell 15–18 heategevuslik päkapikuturg
- 31. detsembril kell 21 aastavahetuse pidu. Tantsuks ansambel MaMa, VJ Urmas Rämmal ja õhtut juhib Rasmus Tüüts.

KARJA

KARJA RAHVAMAJA

- 19. novembril kell 19 Indrek Taalmaa *stand*-up „Lood elust enesest". Eelmüügipilet 20 €, kohapeal samal päeval 25 €. Info tel 5854 1614 (Lii)
- 25. novembril kell 19 Karja Mõisateater etendusega „Isamaa pääsukesed" Metsküla seltsimajas. Pilet 10 €
- 10. detsembril kell 19 kontsert „Jõuluvõluaeg". Musitseerivad Tõnu Raadik ja Allan Jakobi. Eelmüügipilet 20 €, kohapeal samal päeval 25 €

Kihelkonna

KIHELKONNA RAHVAMAJA

- 24. novembril kell 19.30 „Mamma ja Margus tulevad Saaremaale käima", uuri piletite saadavust: 527 0436
- 29. novembril kell 16 jõulukuuse tulede süütamine
- 29. novembril kell 17 heategevuslik advendikontsert
- 9. detsembril kell 12 eakate jõululõuna, info 527 0436
- 12. detsembril talvelaulupidu
- 20. detsembril kell 12–14 jõuluturg
- 26. detsembril jõulu jätkupidu koos ansambliga Härra Kuu

KÄRLA

KÄRLA RAHVAMAJA

- 18. novembril kell 17 Kärla muusikakooli õpilaskontsert
- 19. novembril kell 19 muusikalis-sõnaline loomerännak: Lauri Räpp ja Mikk Tammepõld. Piletiinfo **Fienta.com**
- 26. novembril kell 19 Karja Mõisateatri etendus „Isamaa pääsukesed". Piletid müügil kohapeal
- 5. detsembril kell 11–14 jõulukaunistuste meisterdamine
- 11. detsembril kell 19 Luutsinakontsert
- 25. detsembril kell 20 aastalõpupidu ansambliga Öö Sinuga, õhtujuht Mikk Saarela. Eelregistreerimisega

LAIMJALA

LAIMJALA RAHVAMAJA

- 18. detsembril kell 16 Laimjala talvekontsert
- 25. detsembril kell 20 Laimjala aastalõpupidu ansambliga MisSiis, õhtujuht Kristjan Lepp, trummi-*show* Siim Koppel, tantsurühm Emmed ja DJ Andi Pärnoja.

LEISI

PÄRSAMA RAHVAMAJA

- 12. novembril kell 19 Thule Teatri etendus „Isa". Pilet 10 €.
- 1. detsembril kell 19 helisev jõulumuusika. Esinevad Hanna-Liina Võsa ja Ooper-Kvartett. Pilet 20 € eelmüügis rahvamajas, kontserdi päeval pilet 25 €.

LÜMANDA

- 4. detsembril kell 19 An-Marleni akustiline kontsert. Piletid müügil **Fienta.com** lehel.
- 26. detsembril kell 20 särav aastalõpupidu – Madis Arro & Reminders. Õhtujuht ja DJ Kristjan Lepp. Laud kata ise hea ja paremaga. Pildid jäädvustab fotopeegel. Piletid müügil **Fienta.com** lehel.

MUSTJALA

- 14. novembril kell 18 hingedeaja kontsert koos Paul Neitsoviga, pilet 20 €
- 29. novembril kell 16 advendiaja avamine
- 9. detsembril eakate jõulueelne istumine, esineb Ly Walter, sissepääs 10 €
- 12. detsembril kell 12 lasteaia advendikohvik
- 21. detsembril kell 18 Helisevad Salzburgi jõuluviisid, pilet 23 € lapsed ja pensionärid, tavapilet 27 €
- 25. detsembril kell 20 aastalõpupidu ansambliga Härra Kuu, pilet eelmüügist 25 €

SANDLA

SANDLA RAHVAMAJA

- 12. novembril kl 19 kinokohvikus kodumaine mängufilm „Musta pori näkku". Pääse 6 / 5 €. Avatud kohvik.
- 22. novembril kl 11–14 Sandla sügislaat. Info ja müügikohtade broneerimine tel 5302 5620 (Annely)
- 26. novembril kl 19 Thule Teatri etendus „Isa". Pilet 10 € **Fienta.ee**, kohapeal sularahas.

Taritu

TARITU RAHVAMAJA

- 29. novembril Taritu rahvamaja hoovil on I advendiga avatud jõuluvana postkast, saab piiluda magavat jõuluvana ja jalutada pokumaal. Tasuta.
- 6. detsembril kell 16 Taritu taidlejate jõulukontsert
- 26. detsembril kell 12 jõulupidu koos jõuluvana külastusega

TORNIMÄE

TORNIMÄE RAHVAMAJA

- 29. novembril kell 17 I advendi kontsert – Johan Randvere
- 26. detsembril kell 20 Tornimäe aastalõpupidu ansambliga ÕuNõu, õhtujuht Mikk Saarela, Laine Mägi varieteetantsugrupp Lancy, DJ Andi Pärnoja

KURESSAARE

PÄEVAKESKUS

- 13. novembril kell 11 sasku, juhendab Helmut Sääsk
- 13. novembril kell 14 fotoring, juhendab Tõnu Otstavel
- 18. novembril kell 13 meestekuu tähistamine! Oma põnevaid tegevusi tutvustavad meile Saaremaa Seeniormeeste Klubi MTÜ ja Saare Maakonna Pensionäride Ühendus MTÜ esindajad.
- 19. novembril kell 14 Kuidas aidata kukkunud inimest turvaliselt? Teadmised ja oskused igapäevatöös – Terviseabi Ligita Haavik
- 19. novembril kell 13.30 vestlusring: Kas mardi- ja kadrisanditamise komme püsib elujõuline? Juhendab Elja Parbus
- 20. novembril kell 13 rahvalikud lood ja laulud Tõnu Eermanni eestvedamisel
- 23. novembril kell 15 mälumäng, juhendab Helmut Sääsk
- 26. novembril kell 13.30 lauluring „Artur Rinne – legend juba eluajal", Elja Parbus ja Helle Salong
- 27. novembril kell 13 vabatahtlike seltsiliste võrgustiku tutvustus

SAAREMAA MUUSEUM

- 14. novembril kell 11 vahtkonnamaja õppeklassis Kuressaare 16. fotopäev „Ausad valed"

RAHVAÜLIKOOL

- 24. novembril kell 18 kokanduse õpituba meestele: kolmekäiguline õhtusöök, koolitaja Leena Mölder, osalustasu 38 €.
- 26. novembril kell 18 jõulupärja valmistamise õpituba. Koolitaja Mairi Allikmaa, osalustasu 30 €. Lisainfo ja registreerimine **www.ktg.edu.ee/rahvaylikool** või 526 9690.

KURESSAARE TEATER

- 3. novembril kell 18 Südalinna teater „Ta peab lahkuma/Она должна уйти"
- 6. novembril kell 19 „Kivid sinu taskutes"
- 11. novembril kell 19 Impro Impeerium „Kriminull"
- 12. novembril kell 19 Sander Õigus „Kaksteist kuud"
- 16. novembril kell 19 Vana Baskini Teater „Stockmann Yard ehk Kaubamaja kurikaelad"
- 17. novembril kell 19 Vana Baskini Teater „Stockmann Yard ehk Kaubamaja kurikaelad"
- 21. novembril kell 19 „Abruka sõda"
- 3. detsembril kell 11 ja 13 „Kaval Ants ja Vana Pagan" Esietendus!
- 4. detsembril kell 11 „Kaval Ants ja Vana Pagan"
- 4. detsembril kell 19 „Paljajalu pargis"
- 5. detsembril kell 12 „Kaval Ants ja Vana Pagan"
- 8. detsembril kell 13 ja 19 „Kaval Ants ja Vana Pagan"
- 9. detsembril kell 11 ja 13 „Kaval Ants ja Vana Pagan"
- 10. detsembril kell 19 Teater Nuutrum „Kodumängijad"

KURESSAARE KULTUURIVARA

- 15. novembril kell 18 suhtekomöödia „Pikk nädalavahetus", Kuressaare kultuurikeskus
- 16. novembril kell 18 Kadri-Ann Sumera soolokontsert „Tants valguse poole", Kuressaare kultuurikeskus
- 19. novembril kell 19 lavastus „Üksikvisa", Kuressaare kultuurikeskus
- 20. novembril kell 19 lavastus „Üksikvisa", Kuressaare kultuurikeskus
- 21. novembril kell 19 *Jazz*-kontsert Võigemast-Kaarnamets-Kass, Kuressaare kultuurikeskus
- 24. novembril kell 18 Järvide perekonna kontsert, Kuressaare kultuurikeskuses
- 29. novembril kell 17 kirikukontsert Elina Netšajevaga, Kuressaare Laurentiuse kirik
- 6. detsembril kell 19 Märt Avandi *stand*-up „45", Kuressaare kultuurikeskus

KURESSAARE 16. FOTOPÄEV TULEKUL!

Fotograafia ja tehisaru kohtuvad tänavusel Kuressaare fotopäeval teemal „Ausad valed".

Päeva jooksul räägime sellest, kuidas tehisaru fotograafiat muudab ning kuidas seda kasutada loova abimehena, mitte võltsijana. Arutleme, millised võimalused ja väljakutsed uued tehnoloogiad fotograafidele kaasa toovad ning mis jääb tulevikus fotograafi kõige olulisemaks rolliks.

Kogenud fotograafidest juhendajad aitavad keerukana näivad teemad teha arusaadavaks lihtsalt, selgelt ja praktiliste näidete kaudu.

Erikülalisena astub üles Urmas Tartes, kes on naasnud maailma kuklapoolelt ja jagab värskeid muljeid ning pilte seal kohatud põnevatest, sealhulgas lumistes oludes elavatest putukatest.

Fotopäev „Ausad valed" 14. novembril kell 11 Saaremaa Muuseumi vahtkonnamaja õppeklassis, Lossihoov 1

Jälgi: **https://www.facebook.com/kuressaarefotopaev**

KOOSOLEKUKUTSE

- Raugu, Hindu, Kavandi, Randküla, Järveküla, Väike-Võhma külade üldkoosolek külavanema valimiseks 22. novembril kell 12 Kavandi seltsimajas.
- Tiirimetsa, Lassi, Metsalõuka, Möldri külade üldkoosolek külavanema valimiseks teisipäeval 24. novembril kell 18 Tiirimetsa koolimajas.

TRÜKIARV: 14 700
VÄLJAANDJA: Saaremaa Vallavalitsus
TEOSTAJA: AS Postimees Grupp
TRÜKKIJA: AS Kroonpress
TOIMETAJA: Marko Mägi
Tel 5450 2329, magi.marko@saaremaavald.ee

VALLAVALITSUSE INFOTELEFON: 452 5000.
REKLAAMI TELLIMINE:
5351 2603, reklaammaakonnalehes@postimeesgrupp.ee

SUUR TÄNU 53. SAAREMAA KOLME PÄEVA JOOKSU SPONSORITELE, PARTNERITELE JA VABATAHTLIKELE!

Saaremaa vallavalitsus, Eesti Kultuurkapitali Saaremaa ekspertgrupp, Võimalus MTÜ, Eesti Kultuurkapital, SV Torutööd OÜ, Viking Security AS, Vytautas ja Akvile, Saaremaa Piimatööstus AS, Saaremaa Spordiliit, Kuressaare Soojus AS, Santa Maria, MTÜ Torgu Kogukonnamaja, Saaremaa Haldus, Pringstore spordipood, Top Marine OÜ, AT Sport, Õun Drinks OÜ, Saaremaa DeliFood OÜ, Kuressaare Elamute Hooldus, Ultimate Sport Service OÜ, Ramirent Baltic AS, CRAFT, Politsei- ja Piirivalveamet Lääne prefektuur, Ööklubi Diva, AS Level, Torgu Kuningriik, OÜ Flores Aed, Kuressaare Nooruse kool, Kuressaare Haigla SA, Saar Music OÜ, Verston OÜ, GoBus AS, T.A. Bussid OÜ, Saaremaa Muuseum, Enervit Estonia, ASA SPA, Saaremaa Tarbijate Ühistu, Kuressaare Ametikool.

Suur aitäh, talituste juhid: Kaie Järvelaid, Tõnu Tiitma, Silja Saare kokandustiim, Annika Vaher, Janne Vahstein ja Annika Järviste oma tiimidega, Kristjan Lepp, Silver Eensaar, Marju Saar, Tiiu Smidt, Matis Sikk, Käti Saar, fotograafid Riho Lüüs, Irina Mägi ja Allan Mehik, Ain Talu, Priit Lepik, transportnikud Ülar Järviste, Kalev Õisnurm, Harry Kaup ja Tõnu Kokk, Einar Pütsepp, Ülle Sepp oma tiimiga, tublid noored vabatahtlikud Saaremaa gümnaasiumist, Madli-Maria Naulainen, Urmas Pilt, Kai Pärna, Sirle Puust, AS Hooldekandeteenused Sirge Kodu elanikud, arvukalt liiklusreguleerijaid koos Viking Security asjalistega, finiši asjalised, joogipakkujad ja palju teised vabatahtlikud. Kokku oli teid 146. Suur tänu ka Risto Paiste bändile.

Kohtumiseni 15.–17. oktoobril 2027

Saaremaa kolme päeva jooksu korraldajad

PRAAKLI KÜLAS LIIKLUSPINNA SINILILLE TEE KOHANIME MÄÄRAMINE JA RUUMIKUJU KINNITAMINE

Saaremaa vallavalitsus annab teada, et on ette valmistanud eelnõu Praakli külas Sinilille tee kohanime määramiseks ja ruumikuju kinnitamiseks. Praakli küla puhul on tegemist tiheasustusalaga, mistõttu on vajalik hoonestatud või hoonestamisele kuuluvad katastriüksused adresseerida liikluspinna järgi.

Vastavalt kohanimeseaduse § 6 lõikele 8 avalikustab Saaremaa vallavalitsus kohanime määramise eelnõu ja asendiplaani, millega on võimalik tutvuda valla kodulehel. Eelnõu kohta on võimalik esitada põhjendatud ettepanekuid kuni 27. november 2026.

PRAAKLI KÜLAS LIIKLUSPINNA LAISE TEE KOHANIME MÄÄRAMINE JA RUUMIKUJU KINNITAMINE

Saaremaa vallavalitsus annab teada, et on ette valmistanud eelnõu Praakli külas Laise tee kohanime määramiseks ja ruumikuju kinnitamiseks. Praakli küla puhul on tegemist tiheasustusalaga, mistõttu on vajalik hoonestatud või hoonestamisele kuuluvad katastriüksused adresseerida liikluspinna järgi.

Vastavalt kohanimeseaduse § 6 lõikele 8 avalikustab Saaremaa vallavalitsus kohanime määramise eelnõu ja asendiplaani, millega on võimalik tutvuda valla kodulehel. Eelnõu kohta on võimalik esitada põhjendatud ettepanekuid kuni 27. november 2026.

NASVA ALEVIKUS LIIKLUSPINNA NÕMME TÄNAV KOHANIME MÄÄRAMINE JA RUUMIKUJU KINNITAMINE

Saaremaa vallavalitsus annab teada, et on ette valmistanud eelnõu Nasva alevikus Nõmme tänav liikluspinna kohanime määramiseks ja ruumikuju kinnitamiseks. Nasva aleviku puhul on tegemist tiheasustusalaga, mistõttu on vajalik hoonestatud või hoonestamisele kuuluvad katastriüksused adresseerida liikluspinna järgi.

Vastavalt kohanimeseaduse § 6 lõikele 8 avalikustab Saaremaa vallavalitsus kohanime määramise eelnõu ja asendiplaani, millega on võimalik tutvuda valla kodulehel. Eelnõu kohta on võimalik esitada põhjendatud ettepanekuid kuni 27. november 2026.

PRAAKLI KÜLAS LIIKLUSPINNA SINILILLE PÕIK KOHANIME MÄÄRAMINE JA RUUMIKUJU KINNITAMINE

Saaremaa vallavalitsus annab teada, et on ette valmistanud eelnõu Praakli külas Sinilille põik kohanime määramiseks ja ruumikuju kinnitamiseks. Nasva aleviku puhul on tegemist tiheasustusalaga, mistõttu on vajalik hoonestatud või hoonestamisele kuuluvad katastriüksused adresseerida liikluspinna järgi.

Vastavalt kohanimeseaduse § 6 lõikele 8 avalikustab Saaremaa vallavalitsus kohanime määramise eelnõu ja asendiplaani, millega on võimalik tutvuda valla kodulehel. Eelnõu kohta on võimalik esitada põhjendatud ettepanekuid kuni 27. november 2026.

NASVA ALEVIKUS LIIKLUSPINNA METSA TÄNAV KOHANIME MÄÄRAMINE JA RUUMIKUJU KINNITAMINE

Saaremaa vallavalitsus annab teada, et on ette valmistanud eelnõu Nasva alevikus Metsa tänav liikluspinna kohanime määramiseks ja ruumikuju kinnitamiseks. Nasva aleviku puhul on tegemist tiheasustusalaga, mistõttu on vajalik hoonestatud või hoonestamisele kuuluvad katastriüksused adresseerida liikluspinna järgi.

Vastavalt kohanimeseaduse § 6 lõikele 8 avalikustab Saaremaa vallavalitsus kohanime määramise eelnõu ja asendiplaani, millega on võimalik tutvuda valla kodulehel. Eelnõu kohta on võimalik esitada põhjendatud ettepanekuid kuni 27. november 2026.



ÄRA HARJU KATKISE TELEFONIGA

Ekraan katki? Aku ei kesta? Telefon ei lae?

MobiFix aitab!

- Telefonide remont **Saaremaa Kaubamajas**
- Kiirremont alates **60 minutist ***
- Teostatud tööle **12-kuuline garantii!**
- Hinna lepime kokku enne remonti

** Aeg sõltub mudelist, rikkest ja varuosa saadavusest.*

MobiFIX

Raekoja 1, Kuressaare 5352 6660 www.mobifix.ee

Veeda mõnus päev Grand Rose SPA-s!

SÖÖ-PALJU-JAKSAD hommikusöök

E-R 7:30 – 10:00
L-P 7:30 – 11:00

Täiskasvanu 15 €
Laps 3-15a 10 €
Laps kuni 2a tasuta

Grand Rose SPA Hotel

Koos 45-min hoolitsusega TASUTA spaa- ja saunakeskusesse

Põnevad saunarituaalid hinnas!

grandrose.ee Tallinna 15, Kuressaare info@grandrose.ee

SIKASSAARE VANAMETALL OÜ

- **SOODSAIMA HINNAGA PRÜGI VASTUVÕTT** Saaremaal
- **VANAMETALLI** kokkuost
- **TASUTA VANARAUATAKSO**
- **LAMMUTUS**tööd

WWW.VANAMETALL.EE +372 5566 9921

Uus täiselektriline Peaq on esindustes üle Eesti olemas

Tule tutvuma ja registreeri proovisõidule!

Hind alates **49 990 €**

- 100 km sõitu vaid ~ 3€ eest*
- Saadaval ka 7-kohalisena
- Üle 640 km elektrilist sõiduulatust
- Škoda suurim - kuni 935-liitrine pagasiruum
- Kahesuunaline laadimine

Tutvu mudeliga: **www.skoda.ee/autod/peaq/peaq**

Broneeri proovisõit: **skoda.ee/vormid/est-proovisoit**

* Arvutus põhineb Škoda Peaq WLTP elektrikulul 15,2–18,6 kWh/100 km ja koduse öise laadimise arvestuslikul hinnal 0,152 €/kWh (hind sisaldab käibemaksu ja muutuvtasusid, kuid mitte püsitasusid). Tegelik kulu sõltub elektrihinnast ja sõidutingimustest.

SKODA

Warma Auto
Škoda esindus Kuressaares
Tallinna 82a, Kuressaare
Tel +372 453 0120